

Studentski list **Teofil**

God. II/2007/bz.1

SVETIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OBLICI
KATOLIČNI BOGOSLOVNI FAKULTET U BAKOVU

TEMA BROJA

Kršćanstvo i New age

PROMISLANJA

| DUHOVNO STVARALAŠTVO

| DOGAĐANJA

TEOFIL

list studenata KBF-a u Đakovu

God. II. (2007.), br. 1

ISSN 1846-1336

Izdavač:

Katolički bogoslovni fakultet u Đakovu

Odgovara:

Doc. dr. sc. Vladimir Dugalić

Glavni urednik:

Davorin Anđić, IV. godina

Uredničko vijeće:

Kristina Bubalović, IV. godina

Vlatka Ivković, IV. godina

Šimun Klarić, IV. godina

Uredništvo i suradnici:

Ivan Blaževac, V. godina

Mihael Kelbas, V. godina

Dragan Muharem, IV. godina

Željko Culek, IV. godina

Antun Oršolić, IV. godina

Sanja Blažević, III. godina

Mihaela Jakuš, III. godina

Martina Kuveždanin, III. godina

Ivana Trbuk, III. godina

Goran Tadić, II. godina

Domagoj Jurković, I. godina

Nikola Legac, I. godina

Adresa uredništva:

KBF u Đakovu

Petra Preradovića 17

31400 Đakovo

Telefon: 031 802 402

Lektura: Anzelma Salopek, prof.

Naslovna stranica: Mihaela Pecnik

Grafička obrada: Pavle Hegeduš

Tisak: nipOS Osijek

Naklada: 900 primjeraka

List izlazi dva puta godišnje

Sadržaj

1	Riječ urednika
3	Tema broja
5	New age - nastanak i razvoj
9	Stav Crkve prema neopoganstvu
17	Isus u New ageu
23	Njuejdžeri - neki novi klinici
27	Star Wars
31	Promišljanja
33	Isus u islamu
39	Spolni odgoj u osnovnim i srednjim školama
45	Duhovno stvaralaštvo
47	Jer si se hrabro borio...
49	Meditacija
51	Kutak svakodnevnice
53	Drugi biskupijski križni put za mlade
55	Predstavljanje Šarićevog prijevoda Svetog pisma
57	Informativno-edukacijski susret sa slijepom osobom
58	Malonogometni turnir na osječkom Sveučilištu
61	Ljetni ispitni rokovi

Riječ urednika

Piše: Davorin Anđić

Pred današnjeg se čovjeka postavljaju i nude razni sadržaji i recepti kako bolje i kvalitetnije živjeti, kako iskoristiti svoje snage da preživi, kako ovladati silama koje ga okružuju i to sve s ciljem da pronađe samog sebe. Možda poneki pojedinac ispočetka i nesvjesno prihvati te sadržaje, ali nakon nekog vremena zastane, razmisli i vrati se na pravi put. Ima i onih koji u takvom trenutku jednostavno odmahnu rukom, nema veze, glavno je da se uživa. Netko će za početak krenuti s malo joge, pa se poigrati sa spiritizmom i okultizmom, a onda, jer se ne može zaustaviti, dopustiti da ga uvedu u ezoteriju, jer sve to djeluje poput droge koja stvara ovisnost. Tada se već teško odviknuti od toga jer je organizam izgubio snagu da se odupre i bori. Negdje sam pročitao da čovjek ponekad od drveća ne može vidjeti šumu koja je ispred njega. Tako je i s New ageom, svi njegovi sastavni dijelovi su poput drveća i svako pojedino drvo nam se čini lijepo i mislimo da nam ne može naškoditi, ali kada kreneš hodati kroz to drveće, ubrzo shvatiš da se zapravo nalaziš u šumi, ali izlaz iz nje ne vidiš.

"Čuvajte se lažnih proroka koji dolaze k vama u ovčjem odijelu, a iznutra su vuci grabežljivi. Po njihovim ćete ih plodovima prepoznati" (usp. Mt 7, 15-16). Doista, za New age možemo slobodno reći da je on lažni prorok koji čovjeku nudi spoznaju samog sebe na negativan način. Istina, čovjek se spoznaje kao samostalno biće, ali problem je kada to i ostane. Nije grijeh spoznati samoga sebe, dapače, već su to znali reći i stari Grci sa svojom izrekom *gnothi seauton*¹, ali spoznati sebe kao dio jedne cjeline, kao dio društva koje čovjeka okružuje.

Želja nam je da ovaj broj našeg časopisa "Teofil" pruži mali pregled New agea te da upoznamo problematiku koja dolazi s prakticiranjem njegova sadržaja. Zato se ovaj broj sastoji od pet glavnih članaka koji prikazuju povijest njegova nastanka, stav Katoličke Crkve prema New ageu, odnos New agea prema osobi Isua Krista, te utjecaj New agea na glazbu i film. Kao što ćete moći pročitati, New age je zastupljen u svim segmentima ljudskog života, od umjetnosti i kulture do sociologije i psihologije. Koji je razlog za tu široku zastupljenost, ostavljam vama, dragi čitatelji, da pokušate sami odgovoriti.

Osim New agea, dotakli smo se i aktualne teme poput uvođenja programa spolnog odgoja u školama, te članak o pimanju osobe Isusa Krista u islamu. Usto vam donosimo i glavne događaje iz života našeg Fakulteta, među kojima ističemo raspored ispita za ljetni semestar.

Želimo vam da u našem časopisu pronađete korisne elemente koje ćete moći koristiti u životu. Bila bi samo puka tlapnja kada bi ova slova ostala samo slova, a kada ne bi zaživjela na konkretan način u vašem i našem životu.

¹ Natpis *gnothi seauton* je stajao na ulazu u svetište Apolonovog hrama u Delfima.

Tema broja

New age

ŽIVOTNI CILJ

Svijet je štafeta,
Možda pobjednik ti smeta,
Možda si i ti meta
U nečijem krugu svijeta.

I trčiš da budeš prvi
Po svojoj stazi sramote,
Gledaš da te nitko ne zaobiđe
Kako bi došao do ponosa i svote.

I kad već do drugoga stigneš
Koji preuzima nasljedstvo tvoje,
Pogledaj mu u oči dok dijeliš,
Pogledaj kako ti se ruke znoje.

Teško je dijeliti što si zaradio mukom
Trčeći po svijetu ko posljednja budala.
Budi sretan ako onaj drugi
Za predanu štafetu izrekne ti, hvala.

Darko Rončević

NEW AGE – Nastanak i razvoj

Piše: Antun Oršolić

Dok sam pripremao ovaj članak, upitao sam nekolicinu kolega što oni misle o *New ageu*. Odgovori su bili i više nego različiti. Neki su mi New age „definirali“ kao sektu, kult, a neki kao novu religiju, novu duhovnost. Bilo je i onih koji su tvrdili da je to povezano s okultizmom, magijom i sl. Neki od tih naziva se mogu uzeti u obzir, ali ne kao točna definicija New agea.

I. Definicija i nastanak New agea

New age se označuje različitim imenima i sintagmama kao što su: Novo doba, nova religija, novi religijski pokret, nova religioznost i Novi savez. Glavni problem kod New agea je taj što ga nije baš jednostavno definirati. New age se ne uklapa u tradicionalno shvaćene oblike vjerske organizacije. „To nije ni Crkva, ni sekta, ni kult, niti denominacija.“¹ Po svojim temeljnim načelima New age se razlikuje od učenja Crkve. Unutar njega nema uređenih obreda inicijacije niti mehanizma za određivanje članstva, nema nekih dogmi niti određenih vjerovanja. Također, nema popisa članova niti udruženja. Prema većini autora, korijeni mu sežu u drugu polovicu 20. stoljeća. Kao organizirani pokret New age ima korijene u humanističkoj psihologiji i prvi put je stupio na scenu šezdesetih godina prošlog stoljeća. Tada je skupina mladih nastala iz pokreta hipija, sebe pokušala nazvati tim imenom.²

No, prema nekim autorima, korijene New agea moguće je pronaći već u carskom Rimu. Jedan od tih autora je i *Stanko Bašić (Era Vodenjaka – izazov za kršćanstvo)*. Prema njemu, korijeni su u starom Rimu, jer se i onda, kao i danas, govorilo o tome da će doći novo doba (Zlatno doba), baš kao što se danas govori o izlasku iz ere Ribe (oznaka za kršćanstvo) i ulasku u eru Vodenjaka.³ U starom Rimu bilo je raznih okultnih skupina, polako se odbacivala državna poganska religija, narod više nije nalazio „podršku“ u Jupiteru i drugim bogovima. Tražilo se nešto novo i drugačije, baš kao i danas. No, prema drugim autorima, pokret je rođen u Kaliforniji i veže se uz djelo *Alice Ann Bailey (1880.-1949.) Kristov povratak*. Sam naziv također se pripisuje Alice A. Bailey budući da se nalazi u mnoštvu njezinih članaka i knjiga. Upravo je ona dala temeljne ideološke postavke New age pokreta: neosobni Bog, zakon reinkarnacije i karme itd.

II. Razvoj New agea

Sedamdesete godine 20. stoljeća početak su ozbiljnog i organiziranog pokreta New agea. New age je postao prepoznatljiv po nizu publikacija i čitavoj mreži aktivnosti. Iz ovih različitih mišljenja o nastanku New agea vidi se koliko je pokret teško smjestiti u jedan period i kako mu je teško odrediti vrijeme nastanka. „Novo doba ili New age, Michael Fuss je definirao kao 'supermarket alternativnih duhovnosti'.“⁴ Njegova definicija možda i ponajbolje oslikava New age danas, kao trgovinu gdje si svatko može izabrati ono što mu najbolje odgovara. „Uzmi što želiš, što misliš da je najbolje za tebe“ – to je New age. Primjesa svega po malo i dostupnost svima u svakom obliku kvazi duhovnosti.

¹ M. York, *Vjerovanja New agea*, u: Enciklopedija novih religija, ur. Christopher Patridge, naklada Ljevak, Zagreb, 2005., str. 308.

² usp. M. Nikić, *Slika Boga u vjerskim sljedbama i novim religijskim pokretima*, Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove u Zagrebu, Zagreb, 2003., str. 241.

³ usp. S. Bašić, *Era vodenjaka – izazov za kršćanstvo*, Teovizija, Zagreb, 2001., str. 17.

⁴ M. Nikić, *Slika Boga u vjerskim sljedbama i novim religijskim pokretima*, Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove u Zagrebu, Zagreb, 2003., str. 245.

Za početni razvoj modernog pokreta New age najzaslužnija je glumica *Shirley Maclaine*, koja je krajem 1987. punila stranice časopisa „Time“ pričama o vjerskim iscjeliteljima, medijima, putnicima kroz svemir i bogatstvu kristala. Glavne poruke ove predstavnice New agea su: vi ste bogovi, iako to možda ne znate; živjeli ste prije i živjet ćete ponovo; nema smrti, jer se reinkarnacijom život samo mijenja, odnosno prelazi iz jednog oblika u drugi; postoji toliko stvarnosti koliko ima i ljudi budući da mi stvaramo svoju vlastitu stvarnost.

Na stvaranju „novog doba“ radili su mnogi znanstvenici i stručnjaci s područja ljudskog života. W. James se posvetio proučavanju stanja ljudske svijesti; Aldous Huxley istraživao je vrste droge i njihovu primjenu u psihologiji i psihijatriji. „Irwin Thomson u svojim djelima (*Na ivici povijesti; Ulomci o Zemlji*) opisuje vlastito intelektualno putovanje od katolicizma preko naturalizma pa sve do okultne verzije New agea.“⁵ Jedan od velikana i najutjecajnijih širitelja New agea je Carlos Casteneda. Njegove knjige izmišljenih pripovijesti prodane su u nakladi od tri milijuna primjeraka. On je proučavao utjecaj psihodeličnih droga u indijskoj kulturi, postao je pomoćnikom Don Juana, indijskog Yaqui vrača. Kasnije je i sam postao vrač.⁶ Po ovim prvim naznakama bilo je vidljivo da će „najmoćniji“ način širenja New agea biti spisateljstvo i književnost. No nije to i jedini način.

III. New age u umjetnosti i filmu

Zagovornici New agea uvukli su se u sve pore društva, u politiku, u ekonomiju, pogotovo u *showbusiness*. Upravo su nam područja medija i zabave najbliži danas, a tu su najpoznatiji: Arthur Clarke (*Kraj djetinjstva*) i Robert Heinlein i njegovo djelo *Stranac u stranoj zemlji* (1961.), također značajni za početke New agea. To djelo postalo je traktatom New agea. Od novijeg vala književnika posebno se ističu: Paulo Coelho (*Alkemičar, Peta gora, Veronika je odlučila umrijeti*) i James Redfield⁷ (*Celestinska proročanstva*). Joanne K. Rowling, autorica toliko „obožavanog“ *Harryja Pottera*, možda je i najpoznatija predstavnica New age literature⁸, koju neki nazivaju i *papirnatu drogu*. Što se filmova tiče, tu se mogu izdvojiti dva vrhunska filmska ostvarenja: *Bliski susret treće vrste* - Stevena Spielberga i *Ratovi zvijezda* - Georgea Lucasa. Sila, božanska moć koja prožima svijet nalik je hinduškom brahmanu koji utjelovljuje dobro i zlo, a simpatični „guru“ Yoda iz filma „Imperija uzvraća udarac“ predstavlja sveobuhvatnost New agea.

IV. New age u odnosu na kršćanstvo

Iz kratkog osvrta na New age razvidno je da taj pokret već duboko ušao i u svijest čovjeka i u društvo. No i sa stanovišta kršćanske teologije i antropologije mogu se iznijeti prihvatljivi i neprihvatljivi stavovi o ideologiji i duhovnosti New agea. Iz kršćanske perspektive, prihvatljiva je ideja da se u tumačenju misterija čovjeka uvede i duhovna dimenzija. Pozitivno je i htijenje da se potrošačko – materijalistički život zamijeni jednostavnijim životom, u kojem će biti više mjesta za poštivanje drugoga, za odnos s bližnjima i zdravi pristup ekologiji. Inzistiranje na svjetskom miru i univerzalnom bratstvu (ovo bi bila ispravna verzija bratstva i jedinstva) također su ideali koje kršćanstvo prihvaća. No glavna kritika ideologiji New agea odnosi se na neprihvatljivu sliku Boga te Boga i čovjeka.

⁵ H. Lasić, *New age – „nova religija“ modernog doba*, u: M. Nikić (ur.), *Novi religiozni pokreti*. Zbornik radova sa znanstvenog simpozija Filozofskog fakulteta Družbe Isusove o novim religioznim pokretima, Zagreb, 1997., str. 186.

⁶ *nav. djelo*, str. 187.

⁷ Njegovih *Deset uvida* uvode čitatelja u svijet ezoterijsko – okultnoga. Redfieldovi „uvidi“ nameću se danas čitlju kao „Novo evanđelje“ koje poziva na buđenje.

⁸ usp. J. Blažević, *Proroci novog doba*, Teovizija, Zagreb, 2001., str. 175.

New age nudi iskrivljenu sliku Boga i čovjeka. Boga prikazuje kao neosobnu univerzalnu svijest, kozmički um, svemirsku energiju. Sve su to termini koji isključuju sliku Boga kao osobnog bića s kojim se može i treba uspostaviti dijalog u ljubavi. Konačno, New age ne prihvaća Boga koji traži nešto od čovjeka, primjerice, kajanje i spremnost na poslušnost Bogu. Za New age je prihvatljiv samo onaj Bog od kojeg čovjek ima neku korist. Naravno da je to nama neprihvatljivo. Također su za nas kršćane neprihvatljive i osnovne postavke New agea: monizam (vjerovanje da sve što postoji, jest jedno, međuovisno i prožimajuće), panteizam (vjerovanje da je sve Bog i da sve što postoji sudjeluje u božanskoj naravi) i treća postavka ideologije New agea, uvjerenje da je čovjek – čovječanstvo - Bog. Ovdje se vidi zavodnički cilj New agea, a to je da smo mi, ljudi, u stvari bogovi.

Na kraju, kad se sve zbroji i oduzme, vidimo da je glavna oznaka New agea *sinkretizam*. Tako su se tu našli slobodni zidari, razna ezoterijska društva⁹ i udruženja rozenkrojčera, pa se pojavljuje gnosticizam, okultizam¹⁰, kabala, alkemija¹¹, teozofija¹² te razne istočnjačke škole duhovnosti. Ljudi danas sve više posežu za „alternativnim“ oblicima duhovnosti, a tih „duhovnosti“ sve je više u New ageu. Današnjem čovjeku se to čini privlačnim te se on sam upušta u novo i mistično. Trebamo se zapitati zašto je to tako i zašto ljudi danas traže „novo“ (New age, sekte itd.) kad mu ono „staro“ (Katolička Crkva) može pružiti sve što je potrebno današnjem čovjeku.

⁹ Ezoterizam je svojevrsni oblik spoznaje, životna filozofija i način života. Glavnu riječ u stjecanju spoznaje nema razum niti znanost nego unutrašnje prosvjetljenje, vidovitost.

¹⁰ Okultizam je skupni naziv za „tajne nauke“ koje se temelje na vjerovanju u natprirodne tajanstvene sile u prirodi i čovjeku.

¹¹ Alkemija je tzv. kemija zasnovana na pretpostavci o magičnim svojstvima i odnosima elemenata.

¹² Teozofija je religijski pokret, mješavina istočnjačke mistike s nekim elementima kršćanstva i zapadne filozofije. Teozofi žele spoznati Boga i božanske stvari neposrednim zrenjem; prihvaćaju nauk o seobi duše i reinkarnaciju.

Stav Crkve prema neopoganstvu

Piše: Dragan Muharem

Susret s drugim religijama neizbježna je stvarnost suvremenog doba. No, pogledamo li pravila igre, kršćanstvu sljedi samo jedan „štanđ“ na globalnom sajmu religiozne ponude. Akreditirati se za učešće u dijalogu, pretpostavlja obustavu pretenzije priziva na apsolutnu istinu. Prevlađujući je credo kako je svačiji stav jednakopravan, te se samo u njegovoj ukupnosti može nazrijeti temeljna istina. Zadaća posjetitelja sajma je da prošeta i sam uspoređi ponude.¹ U toj iskonskoj čovjekovoj procesiji za religioznim ispunjenjem oko mu okupira jedan egzotičan štand na kojem se mogu naći (na prvi pogled) sretno pomireni Isus Krist, Budha, Sai Baba, Hari Krišna, Lucifer i drugi više ili manje poznati i priznati gurui, samoproglašeni proroci novoga doba, koji svoje korisnike dovode do gnoze kako su oni sami bogovi, samoosloboditelji i samospasitelji. Proroci su to narcisoidne duhovnosti u samo sakralizaciji vlastitog sebstva.

1. Staro uminu, novo, gle, nasta!

Riječ poganstvo dolazi od latinskog *pagani*, što označava one s polja ili stanovnike sela. Ljudi sa sela su bili zadnji koji su se obratili na kršćanstvo u Rimskom Carstvu. Danas oni u zapadnom svijetu zadnji napuštaju kršćanstvo radi novog poganstva, koje cvjeta u gradu. Zanimljivo je zapaziti razliku između negdašnjeg poganstva i današnjeg. Bila su barem tri počela u starom koja su ga činila velikim. Prvo: osjećaj pobožnosti i poštovanja spram nekog božanstva, poniznost koja nagonski shvaća čovjekovo mjesto u velikom nacrtu stvari. Drugo: umjerenost ili trijeznost slagala se s pobožnosti. Treće: geslo „Ne quid nimis“ (ničeg previše) upisano je nad svakim Apolonovim hramom.²

Ova prirodna skromnost i poštovanje u oštrom su kontrastu s drskim i arogantnim stavom novog poganstva na modernog Zapada, koje izrasta u pravo pobožanstvenjenje čovjeka, religiji koje ne podiže glavu prema nebesima, već puni glavu nebesima. Za prijemmodernog čovjeka, kako poganina tako i kršćanina, moralni su zakoni bili apsolutni: nepopustljivi, nedodirljivi, neupitni. „Isto tako bili su i objektivni, prije otkriveni nego stvoreni.“³ Novo je poganstvo relativističko, subjektivističko i pragmatično.⁴ Jedino apsolutno je da nema apsolutnih stvari. Jedino zbog čega se treba osjećati krivim je osjećaj krivnje. To je stvarni politeizam: mnogo bogova, mnogo vrijednosti, mnogo čudoređa. No, nitko više ne vjeruje u Zeusa, Apolona i Neptuna. Ono što je staro poganstvo štovalo, široko se razlikovalo – sve od Zeusa do krave – ali ipak su štovali nešto. U modernom svijetu osjećaj štovanja nečeg uzvišenog izumire, čak i u našim novim liturgijama koje zvuče kao da ih je izmislio centralni komitet za ukidanje poezije.

„Novo je poganstvo neodređeni oblik panteizma, religija Sićušnog Boga. On prezire tradicionalni teizam koji štuje Boga Snoba.“⁵ Panteizam je udoban, a udobnost je moderni *summum bonum*, koji ti je, prema C. S. Lewisu, na raspolaganju kad god ga želiš, ali ti ne smeta kad ga ne želiš.

¹ Ronald Knox se jednom duhovito našalio kako je „izučavanje komparativnih religija najbolji način da se postane komparativno religiozan“, u: KREEFT, Peter, *Kršćanstvo i druge religije*, Split, 2005., str. 5.

² *Isto*, str. 48.

³ *Isto*, str. 49.

⁴ C. S. Lewis je lijepo zapazio: „Put u Obećanu zemlju prolazi pored Sinajske gore.“

⁵ KREEFT, Peter, *Nav. dj.*, str. 50.

Stoga je bitno da se s kršćanskoga gledišta pruži vrjednovanje misli New agea, jer se mnogo toga preko raznovrsnih medija etiketira kao „kršćansko“ i „katoličko“, a što ne odražava vjerno naučavanje Katoličke Crkve. Veoma je velika očaranost „alternativnim“ pristupima duhovnosti. „S jedne strane, među katolicima su se raširili novi oblici psihološke afirmacije pojedinca, pa i u kućama za duhovne vježbe, u sjemeništima i redovničkim odgojnim zavodima.“⁶ Ivan Pavao II. upozorava da se gnoza nije nikad povukla s područja kršćanstva, nego je živjela s njim, katkad pod maskom filozofske struje, ali češće na religiozan i parareligiozan način.⁷ Podjele koje je, prema New ageu, nužno prevladati, odnose se na stvarno razlikovanje između Stvoritelja i Stvorenja, stvarnu razliku između čovjeka i prirode, duha i materije. Dakle, nema drugosti. Svijet je ne-problematičan: ne postoji ništa što treba dosegnuti. Radi se o sustavnoj *fuziji* (stapanju), koja, čini se, već prelazi u *kon-fuziju*.

2. Suprotstavljenost New agea i kršćanske vjere

Novo poganstvo ne odnosi prevagu tako što se suprotstavlja Crkvi, već tako što se neopazice u nju uvlači. Pametnije je od staroga. Zna da svako suprotstavljanje izvana, čak i s daleko moćnijom silom, nikada nije uspijevalo, jer je „krv mučenika sjeme Crkve“. Novo poganstvo shvaća ovaj paradoks i stoga koristi blagu, sugestivnu strategiju zmije. Ono šapuće, kroz usta „poznavatelja Biblije“, iste riječi kojima je zmija govorila: „Zar vam je Bog rekao...?“ (Post 3,1). Religija je sada čovjekova potraga za Bogom, a ne Božja za čovjekom. C. S. Lewis primjećuje da ovo zvuči kao „potraga miša za mačkom“.

Kršćanstvo nije sustav čovjekove potrage za Bogom, već priča o Božjoj potrazi za čovjekom. Uvijek je njegova inicijativa. „Prava religija nije poput oblaka tamjana koji se uzvija iz osobitih duhova do Božjih nosnica“.⁸ Ne postoji ljudski put uz goru, već samo božanski put prema dolje. Stoga je bitni element kršćanske vjere Božji silazak među stvorenja, osobito među najskromnije, najslabije i manje obdarene, prema vrijednosnom sustavu „svijeta“. „Kršćanski način približavanja Bogu ne temelji se ni na kakvoj tehnici. To bi bilo protivno evanđeoskom duhu djetinjeg odnosa. Prava kršćanska vjera nema nikakve veze s tehnikom: ona je uvijek Božji dar, kojeg se primatelj često osjeća nedostojnim.“⁹

3. Neki dokumenti crkvenog Učiteljstva o New ageu

- Fides et ratio

Enciklika *Fides et ratio* ne spominje izričito naziv „New age“, ali pokazuje veliku zabrinutost zbog infiltracije ideja tipičnih za ovaj pokret u katoličku teologiju i duhovnost. Ivan Pavao II. naglašava kako „pravci razmišljanja koji se odnose na razdoblje postmoderne zaslužuju odgovarajuću procjenu“.¹⁰ Postmodernistička klima nema više toliko pouzdanja u razum, već je sklonija raznim oblicima iracionalističkog ezoterizma u koje spada i New age.

- Govor američkim biskupima

Izričito spominjanje New agea nalazi se u govoru Svetog Oca Ivana Pavla II. američkim biskupima 28. svibnja 1993. god. Tada je upozorio na dvosmislene elemente New agea,

⁶ *Isus Krist – donositelj vode žive*, Papinsko vijeće za kulturu, Papinsko vijeće za međureligijski dijalog, Split, 2003., str. 11.

⁷ Usp. Ivan Pavao II., *Prijeći prag nade*, Zagreb, 1994., str. 108.

⁸ *Isus Krist – donositelj vode žive*, str. 9.

⁹ Kongregacija za nauk vjere, *Orationis formas*, 23.

¹⁰ Ivan Pavao II., *Fides et ratio*, (dokumenti 117), Zagreb, 2004., br. 91.

nespojive s kršćanskom vjerom: „Ideje New agea ponekad prodiru u propovijed, katehezu, znanstvene seminare, duhovne obnove i prema tome utječu također i na praktične katolike koji možda nisu ni svjesni nespojivosti ovih ideja s vjerom Crkve. Ove ideje nastoje relativizirati vjerski nauk u prilog jednoj neodređenoj viziji svijeta izraženoj sustavom mitova i simbola i izrečenoj religioznim jezikom. Osim toga, predlaže se panteistička koncepcija Boga koja je nespojiva sa Svetim Pismom i kršćanskom tradicijom. Zamjenjuje se osobna sloboda vlastitih dijela pred Bogom s nekim osjećajem dužnosti prema svemiru i tako se odbacuje pravo shvaćanje grijeha i potreba otkupljenja po Isusu Kristu“.¹¹

- Isus Krist – donositelj vode žive

Papinsko vijeće za kulturu i Papinsko vijeće za međureligijski dijalog izdali su 2003. god. izuzetno važno promišljanje o New ageu, gdje je izražen i stav katoličke Crkve, koja je zabrinuta što njezini vjernici ne crpe vodu sa Živog Izvora, nego se napajaju s nekih „drugih bunara“. Dokument s pravom sučeljava Krista i New age te jasno izriče temeljnu istinu da je samo Krist donositelj vode žive, za kojom čezne ljudsko srce. Dokument daje na znanje da nije moguće vjerovati i u Krista i u Vodenjaka. Ističe da religioznost New agea na neki način odgovara legitimnim težnjama ljudske naravi, ali da on to pokušava „stalno se suprotstavljajući kršćanskoj objavi“.¹² U samom se korijenu protivi kršćanskoj vjeri, budući da u potpunosti odbija kršćansko shvaćanje objave. S te strane, New age zazire od kršćanske ideje Boga. Ivan Pavao II. veli: „Ne možemo se zavaravati da on donosi obnovu religije. To je samo jedan novi način prakticiranja gnoze... i zato ga je teško pomiriti s kršćanskim naukom i duhovnošću“.¹³ Stav New agea prema kršćanstvu nije neutralan, nego neutralizirajući.¹⁴

4. S druge strane...

„No, istini za volju, kršćani bi se i te kako trebali zapitati zašto je to tako.“¹⁵ I kako kaže kardinal Godfried Danneels, „možda New age nije sasvim u krivu kad optužuje kršćanstvo zbog nedostataka proživljenoga iskustva, zbog nepovjerenja prema mističnom, neprestanih moralnih opomena i zbog pretjerana nastojanja na doktrinarnom pravovjerju, riječi su to vrlo uglednoga belgijskog kardinala.“¹⁶

U posljednje doba kršćanstvo je svedeno gotovo na etički sustav, a zaboravljeno je vjerovanje, koje je životna doktrina i izvor vjerskoga i mističnog iskustva. Mnogi su se umorili od toga uporna moralizma i potražili mir na drugom mjestu, zaključuje Dannels. Dokument „Isus Krist – donositelj vode žive“ stoga dobro ocjenjuje da je popularnost New agea, posebno na Zapadu, rezultat duhovne gladi suvremenog muškarca i žene, koji su nezadovoljni s postojećom religijom, političkim ustanovama ili znanošću.

Dokument ističe da New age nudi i određene pozitivne stvari, koje ga, dakako, ipak ne čine prihvatljivim za kršćanstvo. To su osjećaj univerzalnog bratstva, mira, sklada, preuzimanja svijesti, zauzimanje da se svijet učini boljim, opće pokretanje snaga za dobro, zaštita okoliša, itd.

¹¹ Ivan Pavao II. Govor američkim biskupima Iove, Kansasa, Missourija i Nebraske u posjetu ad limina Apostolorum, 28. svibnja 1993., br. 2 u: L' Osservatore Romano, od 29.05.1993. god. u: NIKIĆ, Mijo, *Kriza New agea*, u: *Obnovljeni život*, 3/2001., str. 373.

¹² Usp. *Isus Krist – donositelj vode žive*, str. 11.

¹³ *Isto*, str. 12.

¹⁴ *Isto*, str. 73.

¹⁵ G. Danneels, *Krist ili Vodenjak? Je li Antikrist među nama?*, Split, 2000., str. 41.

¹⁶ CEROVAC, Krešimir, *Papinski dokument o New ageu*, Vjesnik, 14. veljače, 2003.

Zato ćemo na kraju iznijeti sinoptički pregled glavnih pojmova i njihovo razilaženje s obzirom na New age i kršćanstvo¹⁷:

<i>Pojmovi</i>	<i>New Age</i>	<i>Kršćanstvo</i>
Dobro i zlo	Ne postoji. Postoji prosvjetljenost i neznanje.	Postoji razlika između dobra i zla. Božji zakon izražen je u Dekalogu, osobito zapovijed ljubavi.
Grijech	Ne postoji. Postoji samo neznanje i otuđenje od kozmosa. Nije potrebno oprostjenje ni otkupljenje, nego proširenje svijesti i nova spoznaja.	Postoji grijeh – zloraba slobode koju je Bog dao. Grijeh je povreda ljubavi prema Bogu i čovjeku. Isus je umro za naše grijehe na križu i tako nas otkupio.
Ljubav	Energija, visokofrekventna vibracija.	Dolazi od Boga, koji je i sam Ljubav.
Sreća	Usklađenost s kozmosom, s božanskom, svemirskom energijom.	Zajedništvo, prijateljstvo s Bogom, koji je živa osoba.
Bolest	Znak da je čovjek neprosvjetljen, neusklađen s kozmosom i prirodom.	Ušla u svijet kao posljedica izvornog grijeha. Ali čovjeka i bolest i zdravlje mogu jednako dovesti Bogu ako mu se preda u ruke.
Trpljenje	Besmisleno, znak neprosvjetljenosti, nesposobnosti da ostvarimo svoje potencijale. Treba ga izbjeći.	Dio života. Ima smisao, otkupiteljsku vrijednost za nas i za druge ljude kada ga sjedinimo s Kristovom mukom.
Način duhovnoga rasta	Tehnikama i terapijama. Uzdizanje na razinu svijesti na kojoj čovjek postaje svjestan božanskoga u sebi.	Suradnjom s Božjom milošću. Bog prvi prilazi čovjeku. Čovjeku nije potrebna tehnika nego čisto srce, da kao dijete primi nezasluzen dar.
Sredstva duhovnoga rasta	Tehnike proširenja svijesti, <i>channelling</i> (suvremeni oblik spiritizma, komunikacija s duhovima), reiki, transcendentalna meditacija, kristali, yoga, transpersonalna psihologija...	Molitva, kao osobni susret s Bogom, sakramenti, čitanje Božje riječi, čuvanje Božjih zapovijedi, kršćanska meditacija (razmatranje), ispit savjesti, djela ljubavi prema bližnjemu.
Spasenje	Samospašavanje koje se događa transformacijom pojedinca u kozmičku svijest. Spasenje je također spoznaja,	Isus Krist, Sin Božji, došao je na svijet da se svijet spasi po njegovoj muc i smrti na križu, da otkupi ljude od

¹⁷ Pregled je predstavio p. Mijo Nikić, SJ u: MATUŠEK, Alen, Novo doba pod povećalom, Zagreb, 2006., str. 211.-216.

	osobito kroz tajna znanja (ezoteriju), tajne moći (okultizam i magiju).	grijeha i da ih pomiri s Bogom. On je umro za sve, on je jedini Otkupitelj i Spasitelj i koji ga u vjeri prihvate i slijede njegov put ljubavi, bit će spašeni.
Što se događa poslije smrti?	Nakon mnogobrojnih reinkarnacija događa se utapanje u božansku, svemirsku energiju. (Reinkarnacija, zapadnjački shvaćena, kao postupno razvijanje čovjekovih potencijala, a ne kao kazna i čišćenje, čime je izvorno smatrana u hinduizmu i budizmu).	Raj, vječno blaženstvo za one koji su u ovome životu živjeli kao Božji prijatelji (uključujući i one koji ga nisu poznavali, ali su živjeli u skladu s vlastitom savjesti) ili pakao, vječno prokletstvo za one koji su do kraja ustrajali u opredjeljenju za zlo. Nema reinkarnacije. Čovjek živi samo jedan zemaljski život, u kojemu se odlučuje za ili protiv Boga.
Bog	Neosobna energija u svijetu s kojim tvori kozmičko jedinstvo; božanska kozmička energija; životni princip, duh ili duša svijeta, sveukupan zbroj svijesti koja postoji u svijetu; sve je Bog.	Bog je osoba. Kršćansko poimanje Boga jest Presveto Trojstvo – dinamizam Ljubavi, jedan Bog u tri božanske osobe – Otac, Sin i Duh Sveti.
Isus Krist	Isus iz Nazareta nije Bog nego jedna od mnogih povijesnih manifestacija kozmičkoga i univerzalnog „Krista“. „Krist“ je naziv koji se može primijeniti na osobu koja je dostigla stupanj svijesti na kojemu sebe doživljava božanskom. „Kristična energija“ jest božanska energija koju čovjek svjesno prima, a Isus iz Nazareta samo je jedan od mnogih povijesnih likova u komu se ta energija uprisutnjuje.	Isus iz Nazareta, povijesna je osoba, jedinorođeni Sin Božji, rođen od Oca prije svih vjekova, istobitan s Ocem. On je radi nas ljudi i radi našega spasenja sišao s nebesa, utjelovio se po Duhu Svetom od Marije Djevice i postao čovjekom. Raspet je, umro i pokopan i treći dan uskrsnuo. I opet će doći su slavi suditi žive i mrtve i njegovu kraljevstvu neće biti kraja. Prisutan je u Crkvi, a na poseban način u sakramentima.
Čovjek	New age apsolutizira čovjeka i smatra ga božanskim. Čovjek je bog, samo to ne zna i zato ga treba prosvijetliti. Kao takav, čovjek ne može griješiti. Nakon smrti utapa se u Bogu i gubi svoju osobnost.	Čovjek je dijete Božje, osoba, neponovljiv, jedinstven, slobodan, stvoren na sliku Božju. Ali čovjek je stvorenje, ograničen i ranjen grijehom te se može popuno ostvariti i spasiti samo uz Božju pomoć

Bog i čovjek	Briše se razlika između Stvoritelja i stvorenja.	Bog je Stvoritelj, vrhovno biće. Čovjek je stvorenje.
Što određuje čovjeka?	S jedne strane, vjeruje se u <i>karmu</i> , sudbinu, zvijezde koje određuju čovjeka. S druge strane, smatra se da čovjek sam ima sudbinu u svojim rukama i sve ovisi isključivo o njemu samome: sami izabiremo okolnosti svoga života, čak i svoje zdravlje ili bolest.	Bog je stvorio čovjeka, ima plan s njime, želi da se svaki čovjek spasi i živi vječno u zajedništvu i ljubavi s Bogom. Ali čovjek je upravo iz ljubavi stvoren slobodan. Ima slobodnu volju kojom bira između dobra i zla, opredjeljuje se za Boga ili protiv njega. Bog želi čovjekovu suradnju, poštujući njegovu slobodu.
Priroda	Fascinacija prirodom; priroda je živo biće; sakralizacija Zemlje (Majka Zemlja, Gea); panteizam (Bog je sve).	Priroda je Božje djelo. Priroda nije Bog, samo odraz Božje ljepote. Čovjek je zadužen od Boga da se razborito služi prirodom i da se brine za nju. Ali čovjek je bitno različit od drugoga stvorenja, samo on ima besmrtnu dušu.
Svijet	Nema prave razlike između svijeta, čovjeka i Boga. Svemir je ocean energije. Sve što postoji jest energija na različitim vibracijama.	Bog je stvorio svijet i čovjeka. Svijet je povjerio čovjeku na brigu. Zlo ulazi u svijet čovjekovim neposluhom (izvornim grijehom), zbog čega čovjek često doživljava svijet kao neprijateljski.
Odnos prema drugim religijama	Globalizam. Relativizam. Spajanje svih religijskih tradicija u jedno na eklektičan način. Sinkretičko kombiniranje duhovnih elemenata bez obzira na podrijetlo.	Ekumenizam i međureligijski dijalog – traženje zajedničkoga temelja, ali ne radi spajanja, nego radi dijaloga i suradnje. Poštivanje drugih religija i svjetonazora uz poznavanje i čuvanje svoje vjere, u kojoj smatramo da nam je dana punina sredstava spasenja.

Isus u New Ageu

Piše: Vlatka Ivković

*Mnoštvo ljudi traži pravce koji samo na kratko vrijeme zadovoljavaju njihovu žeđ za duhovnom stvarnošću, ali koji ih ne vode do osobe Isus Krista, Božjeg sina.*¹ Na današnjem vjerskom tržištu stavljen je zanimljiv, novi štand, nazvan New age, koji je privukao mnoge pojedince razočarane u život. Svojim lažnim sjajem zapravo ih je još više udaljio od jedine Istine – Isusa Krista. Cilj ovog izlaganja je razotkriti pravu ideologiju pokreta New agea, vezano uz osobu Isusa Krista – Bogočovjeka.

New age

Pokret *New age*² može se najbolje opisati kao mreža organizacija i pojedinaca povezanih istim idejama, temeljenih na zajedničkoj viziji nadolazećeg *novog doba* mira i *globalne prosvijećenosti, doba Vodenjaka*. New age je zbirni pojam za aktivnosti usmjerene na nadolazeće *ново vrijeme*, obuhvaća skupine koje drže mogućom interakciju između duhovnih bića i čovjeka i zalažu se za spas zemlje kao živog organizma. Pokret je poznat i kao *novi svjetski poredak, kozmička svijest, novi globalizam*. Iako je pokret New agea u posljednjih nekoliko godina doživio svojevrstu renesansu popularnosti, njegovi korijeni sežu stoljećima unatrag, u istočnjački misticizam. Može se reći kako je New age osuvremenjena verzija istočnjačkih religija: hinduizma, budizma, starobabilonskih i egipatskih religija. Tom nizu može se nadodati još i naslijeđe pogana, čarobnjaka, gnosticizma, kabale..., koja se temelje na vjerovanjima u tajnovitu povezanost mističnih nadnaravnih sila u prirodi i čovjeku.

Duhovnost New agea crpi svoje temeljne misli iz *okultnog, teozofije*³, *antropozofije, spiritizma*,⁴ *astrologije, istočnjačkih ideja, panteizma, reinkarnacije, relativizma, ezoterizma i holističkog svjetonazora*⁵. Jednom riječju, sinkretizam je oznaka čitave teorije i prakse New agea.

¹ DANNEELS, G., *Krist ili Vodenjak. Katolička prosudba sekta i New Agea?*, Verbum, Split, 2000., str. 7

² Pokret je rođen u SAD-u, pojavom djela Alice Ann Bailey „*Kristov povratak*“, objavljenog 1948.g., potpomognut i mislima C.C. Junga. Veže se i uz pokret hipija šezdesetih godina XX.st., no njegov „preporod“ dolazi desetljeće poslije nizom publikacija njegovih istaknutih članova: Shirley Maclaine, Carlosa Castenede, Irwina Thomsona i dr. Usp. LASIĆ, H., *New age – „nova religija“ modernog doba*, u: Nikić, M. (ur), *Novi religiozni pokreti*, Zbornik radova sa znanstvenog simpozija Filozofskog fakulteta družbe Isusove o novim religioznim pokretima, Zagreb, 1997.

³ Teozofija je pokret koji pokušava spojiti u jednu cjelinu mističko-magijske predodžbe s kršćanskim i modernim idejama. „Postati poput bogova“, odnosno postati pravedan, mudar i svet, cilj je zbog kojeg je čovječanstvo stvoreno. Teozofija nema ništa što je povezuje s izvanjskim vjerovanjem niti se vezuje uz teorije ili dogme. Upravo taj izvanjski antiinstitucionalni karakter preuzeo je pokret New age, kao i teozofijsku vjeru u spiritualnu evoluciju čovjeka i svijeta. Usp. JAMBREK, S., *New age i kršćanstvo*, Matica Hrvatska, Zaprešić, 1997., str. 29- 31.

⁴ Pojam spiritizam (lat. spiritus – duh) predstavlja učenje i samu praksu komuniciranja između ljudi i duhova preko određenih tehnika i medija, određenih posrednika koji *kanaliziraju* između vidljivog i nevidljivog svijeta. U New ageu naglašava se „medijeva“ sposobnost *duhovnog putovanja* i duhovnog slušanja koje ih povezuje s raznim nadnaravnim bićima poput „Uzišlih majstora“, anđela i „Viših ja“. U spiritizmu New agea govori se uvijek o komunikaciji s duhovnim bićima, a ne dušama mrtvih, kao kod klasičnog spiritizma. Usp. DJUNDJA, S., *Spiritizam i sotonizam u „novoj religioznosti“*, Novi religiozni pokreti, Zagreb, 1997.

⁵ Holistički pogled u dubinu materije prisutan je danas u svim granama znanosti: medicini, fizici, obrazovanju, povijesti, religiji i filozofiji. Svijet je, prema holističkoj ideologiji, stvarnost međusobno povezana, organski jedinstvena, s kojom smo i mi, ljudi, uzajamno i usko povezani te u mnogim stvarima i ovisni. Mnogi pripadnici New agea vide upravo u holističkom načinu mišljenja snagu i zvijezdu vodilju koja vodi „globalnoj promijeni svijesti čovjeka“. Ta „nova paradigma čovjeka“ pridonijet će ostvarenju ljudskih potencijala, razvoju pozitivnog mišljenja o sebi, okrenutosti samom sebi i ostvarivanju vlastite sreće. U skladu s ovim naučavanjem, pripadnici

Krist u New Ageu

Njihov Krist se predstavlja kao osoba širokih pogleda, ne toliko kao sudac, koliko kao „učitelj“ među „učiteljima“, koji vodi prema „Novom dobu“ prosvjetljenja i sklada. U iščekivanju te *nove iluminacije* gnosticizam se vratio na velika vrata u sve strukture ljudskog promišljanja. Privlačnost gnoze karakteristična je za krizna razdoblja čovjeka, koji pokušava kroz *alternativna tumačenja* doći do promjene. No, često se zaboravlja kako: *alternative ne nude dvije mogućnosti, nego samo mogućnost izbora jedne stvari radije nego druge*.⁶ Gnoza se nikada nije povukla s područja kršćanstva, kako napominje Ivan Pavao II., nego je živjela s njim, katkad pod maskom filozofske misli, ali češće na religiozan način, u odlučnoj iako ne očitovanoj, suprotnosti s onim što je bitno kršćansko.⁷

Umjesto gnosticizma u New ageu, je bolje koristiti izraz neo-gnosticizam, jer je gnoza tog pokreta oblik mistične spoznaje koju se smatra objavljenom i sposobnom ljudsko biće povezati s božanskim otajstvom. Riječ je o *viđenju*.⁸ Ta situacija može nas podsjetiti na povijesno razdoblje između II. i III. stoljeća nakon Krista, u kojem se drevni gnosticizam potvrdio kao odgovor na probleme izazvane razdobljem tjeskobe. Suvremeni tumači pokreta baziraju se, po mišljenju J. Vernettea, na zajedničkoj ezoterično-okultističkoj *paralelnoj tradiciji*, u kojoj pokušaj zbližavanja Isusa povezuje uzajamne utjecaje, srodna tumačenja, pristup istim više ili manje znanstveno obrađenim izvorima. S druge strane, u ideologiji pokreta nude novi interpretativni ključ za razumijevanje Svetog pisma – čitanje *po Duhu*. Tim pristupom otkrivaju se otajstva Isusa, koji je, kao Veliki začetnik i čuvar velike Mudrosti i kozmičke moći plod njegovih putovanja, započetih u Egiptu ili na Tibetu.⁹ Stoga, možemo zaključiti kako za pokret nije važno toliko Isusovo konkretno ponašanje, koliko „vječni znakovi“ koji to ponašanje objavljuju. Isus je došao samo podsjetiti na zaboravljenu spoznaju i ponovno u ljudima probuditi kozmičko-božanske snage po uzoru na učitelje „viših sfera“, poput Buddhe i Zaratustre.

Kao sinkretistički pokret, New age svoju dosljednost ponajviše pokazuje upravo u poimanju Krista. Temeljno polazište takvih rasprava je *neo-gnosticizam* koji razlikuje Isusa (jednostavno ljudsko oruđe) od Krista (božanski, kozmički i neosobni bitak). Bazu za takvu nauku preuzeli su iz teozofije¹⁰ koja predstavlja tzv. *vodenjačku kristologiju*. U približavanju ideologija teozofije i New age veliku ulogu imala je Alice Ane Bailey, članica Teozofskog društva. Zadaća teozofije je pospješiti, posredovanjem njihovih „učitelja“, duhovni rast čovjeka na evolutivnoj ljestvici i tako povratiti na prijašnji status božanske stvarnosti. Njihovo učenje govori kako u nama postoji Krist, viša osobnost, Svjetlo koje prosvjetljuje svakog čovjeka koji dolazi na svijet. Teozofsko društvo izričito razlikuje Krista, koji je u

New age pokreta, smatraju kako je jedini problem čovjeka što on ne zna da je Bog. Krive percepcije i ograničavanja prevladat će se tehnikama okultizma i bit će zamijenjene novima. Identitet svijesti „novog čovjeka“ spoznat će kozmos kao mjesto ujedinjenja i kao novu duhovnu evoluciju. Usp. SCHEIBEL, E., *Holizam – novo misaono doba*, u: *Obnovljeni život* 45(1990), br.5., str. 377 – 396.

⁶ *Isus Krist – donositelj vode žive. Kršćansko promišljanje o „New Ageu“*, Papinsko vijeće za kulturu, Papinsko vijeće za međureligijski dijalog, Verbum, Split, 2003., str.73.

⁷ Usp. IVAN PAVAO II., *Prijeći prag nade*, Mozaik knjiga, Zagreb, 1994, str. 108.

⁸ JAMBREK, S., *New age i kršćanstvo*, Matica Hrvatska, Zaprešić, 1997., str. 29.

⁹ Usp. PENNESI, A., O., *Krist i New Age*, u: *Svesci*, 95(1999), str. 64.

¹⁰ Za teozofiju je važno spomenuti osnivanje *Teozofskog društva* 1875.g. u New Yorku i *Helenu Petrovnu Blavatsky*, koja je postavila glavni cilj Društva – osnovati sveopću homogenu religiju, crpeći na izvorima indijskog misticizma i tobožnjih duhovnih vodiča. Usp. *Isus Krist – donositelj vode žive. Kršćansko promišljanje o „New Ageu“*, str. 93.

prošlosti „stanovao“ u Isusu, od onoga koji će doći, u drugoj reinkarnaciji, neposredno prije ulaska u Novo doba. Prema Društvu, Isus je *avatar*¹¹, započet u tajnim naukama prošlosti.

Za drugog člana društva, Rudolfa Steinera, Isus je bio ljudsko biće koje je poprimilo Kristov bitak – to smatra jednim razlogom jedinstvenosti Isusove osobe.¹² Prethodno spomenuta A. Bailey, donosi svoju viziju Krista kao univerzalnog vođe *novog doba*. Vođu – avatara kršćani nazivaju Krist, muslimani *Imam Mahdi*, a budisti *Maitreya*; on će biti taj koji će obnoviti čovječanstvo, jer će utemeljiti novu religiju. Njegov ponovni dolazak uvjetovan je reakcijom čovječanstva, ali će se sigurno doći. Tada će predsjedati obnavljanju kraljevstva Božjeg na zemlji. Putem meditacije, zaziva i molitve ljudi se moraju pripremati za taj događaj i pokušati ostvariti univerzalnu ljubav - koja je *božanski naum* - namijenjenu čovječanstvu.

„Vodenjak“

Utjecaj astrologije vidljiv je u New ageu na prvi pogled, jer je njihovo naučavanje o dolasku novog doba povezano s *dobom Vodenjaka*¹³. Stoga moramo spomenuti i Amerikanca *Levija H. Dowlinga* i njegovo djelo *Vodenjačko evanđelje*, koje je jako utjecalo na razvoj misli New agea, vezano za osobu Isusa Krista. Dowling, primivši otkrivenje od *duha-vodiča*, opisuje Isusov život i njegova putovanja na Istok, točnije Indiju, gdje je Isus učio od hindu gurua o reinkarnaciji. Isus je zadobio svoje *kristovstvo* neumornim radom, revnim življenjem. Sada je ubrojen među duhovne učitelje koji djeluju prema bezvremenskom, višem planu. Temeljna poruka *vodenjačkog Isusa* jest da je Isus nazočan u čovječanstvu. Isus je predstavljen kao prototip kristovske spoznaje, a ne jedini Gospodin i Spasitelj. Svojim uskrnućem želio je posvjedočiti čovjekovu moć. On je obrazac za *Novo doba samoostvarenja*.¹⁴ Unutar pokreta New agea, mnoštvo je autora koji zagovaraju ideju Isusova života na Istoku. *Edgar Cayce* također spominje Isusovo školovanje kod gurua i istočnih mudraca. Po mišljenju Caycea, Isus kojeg mi poznajemo, osoba je koja je imala 29 prethodnih inkarnacija, a jedna od njegovih prijašnjih inkarnacija bio je biblijski Adam. U Edenskom raji je sagriješio i kao takav nije postao Krist sve do tridesete inkarnacije - kao Isus iz Nazareta – jer je tek onda uspio izmijeniti svoju lošu karmu. Na tu je temu i glumica *Shirley MacLaine* napisala knjigu *Out on a Limb*, u kojoj napominje da danas u Indiji postoje mnoge legende i priče o čovjeku koji bi mogao biti Isus. Ta teorija zagovara kako je Isus osamnaest godina proveo putujući Indijom. Tamošnje pripovijesti govore da je Isus postao *yogi* i naučio u potpunosti kontrolirati svoje tijelo i svijet oko sebe.¹⁵

David Spangler,¹⁶ istaknuti predstavnik New agea, naučava kako je Isus bio zajedničko biće koje je postalo sredstvo preko kojeg je Krist objavio sama sebe u vremenskom razdoblju od tri godine. U trenutku raspeća Krist se odijelio od Isusova fizičkog tijela jer je u potpunosti ostvario svoje poslanje¹⁷. Krist je sveopći duh i kao takav je prisutan u raznim religijama, ali se neprestano izljuje na drugačiji način. Njegov pravi značaj

¹¹ Avatar je sanskrtski izraz koji označava *božansko utjelovljenje u svijetu* ili „silazak“. Prema indijskoj tradiciji, Bog se utjelovljuje u kriznim vremenima, kako bi zaštitio dobre i kaznio zle.

¹² Osoba u kojoj se Krist nastanio bila je oblikovana od dva različita Isusa. Jedan od njih, Isus iz Lukina evanđelja, predstavlja reinkarnaciju Zaratustre; drugi, Isus iz Matejeva evanđelja, predstavlja ljudsko tijelo „praznog ega“.

¹³ Računanje „doba“ po 12 znakova zodijaka – svako razdoblje traje 2146 godina. Po toj podjeli vremena kršćanstvo pripada razdoblju Riba. Usp. BAŠIĆ, S., *Era vodenjaka – izazov za kršćanstvo*, Teovizija, Zagreb, 2001., str. 17.

¹⁴ Usp. DANNEELS, G., *Krist ili Vodenjak. Katolička prosudba sekti i New Agea*, Verbum, 2000.

¹⁵ Usp. JAMBREK, S., *New age i kršćanstvo*, Matica Hrvatska, Zaprešić, 1997., str. 29.

¹⁶ Suosnivač je jednog od najvećih centara Doba vodenjaka: *Zajednice Findhorn* u Škotskoj. Zajednica želi ostvariti viziju novog doba, nadahnutog duhom nutarnjeg jedinstva. Temelj za to jedinstvo pronalaze u slikama otajstvenog tijela Kristova i Buddhine naravi

¹⁷ Usp. PENNESI, A., O., *Krist i New Age*, u: Svesci, 95(1999), str. 67.

čovječanstvo će spoznati njegovim ponovnim dolaskom, kada će kozmičko jedinstvo Krista biti ostvareno.

Autor djela *Nepoznati život Isusa Krista, Nicolas Notovitch*¹⁸, izazvao je pravu senzaciju tobožnjim otkrićem koje je pronašao na svom putovanju u Indiju i Kašmir. Tamo su mu tibetanski lame pričali o *proroku Issi*¹⁹, koji je bio vrlo poštovan, a koji je bio nitko drugi doli Isus.

Stavljanje naglasaka na Isusov put na Istok - od strane sljedbenika New agea - uključuje niz posljedica za kršćanstvo. Potvrđuje se kako je Isus bio čovjek koji je učenjem na Istoku dostigao status Krista. Iz čega proizlazi kako Isus nije Bog; Novi zavjet nije pouzdan kada tvrdi da je Isus iz Nazareta – Bog – Spasitelj. Tvrdnja da Isus nije jedini put spasenja ruši autoritet i vjerodostojnost Katoličke Crkve, kao jedine istinske vjere.

Nadalje, govor o osobi Isusa Krista, pod prizmom New agea, donosi i veliki broj, nazovimo ih, *privatnih objava*. One su rezultat raznih tehnika, a njihovi praktikanti smatraju kako su doživjeli pravo iskustvo Boga. Empirija se stavlja na prvo mjesto, a subjektivne teorije lagano opstaju u ideologiji koja ne posjeduje apsolutni autoritet i Istinu. Krilatica *Sve može biti istina* zavela je mnoge sljedbenike te su od toga uspjeli napraviti čitavu mrežu tečajeva i vježbi.

Pokret New agea, svojim naučavanjem pokušava ljudima stvoriti novu spoznaju, dosegnuti misterij svrhe čovjekova života. No, već je i sam naziv pokreta neodgovarajući, jer sav svoj nauk crpi iz raznih ideologija: gnosticizma, teozofije, misticizma, astrologije i dr.

Kao sinkretistički pokret, New age stupa i u relaciju s kršćanstvom, pokušavajući njegove dogme prevući svojim „celofanom“, dirajući u samu srž katoličke vjere - Isusa Krista, koji je KRIST. Upornu želju odvajanja tih dviju stvarnosti primjećujemo kod svih njihovih publikacija. *Tečaj*²⁰ govori o liku Isusa Krista, odvajajući Isusa – čovjeka od Krista – Boga. I na temeljno pitanje, tko je Krist²¹, odgovara: *on je Sin Božji, onaj koji je od Boga stvoren i čini vezu kojom nas povezuje u jedno s Bogom i jamči nam da odvajanje nije ništa drugo do opsjena*²²

Zaključak

Gledajući u nauk pokreta, teško da možemo prihvatiti nekakav kompromis kojim bi došlo do pomirenja ideologije New agea i kršćanstva. Jedna drugu isključuju i stoje u oprečnosti, što može primijetiti i „običan vjernik“, bez teološkog studija. „Isus iz Nazareta je Krist – Sin Božji“ u samom je srcu katoličke nauke o spasenju i tvori kamen temeljac identiteta svakog kršćana. *Kristologija nije ništa drugo nego savjesno tumačenje ovog priznavanja vjere.*²³ Stoga nauk New age mora biti prepoznat kao novi napad gnostičkih učenja na Krista katoličke vjere.

Smatramo li se pravim kršćanima, moramo prepoznati Isusa kao Krista. Taj nauk predstavljen nam je u Novom zavjetu, koji Isusa iz Nazareta naziva Kristom i priznaje da je iste naravi s Bogom. Kako i sam Sveti Otac napominje, moramo se oduprijeti struji koja Isusa

¹⁸Godine 1894. bio je dopisnik iz ruskog rata, a knjigu je izvorno objavio na francuskom; Njegova knjiga poslužila je kao scenarij za film „*The lost years*“, u kojem je prikazana istina o *Životu svetog Isse*.

¹⁹Issa bi u ovom slučaju bio tibetanski prijevod imena Isus. Usp. PENNESI, A., O., Krist i New Age, u: Svesci, 95(1999), str. 68.

²⁰Misli se na tekst New agea, izvorno „A Course in Miracles“

²¹Od samih početaka razvitka kristologije to temeljno pitanje dobivalo je krive odgovore: pluralizam gnostičke misli rezultiralo je svođenjem Isusa na mit; doketizam je poricao Isusovu ljudsku stvarnost; apolinarstvo zagovaralo Krista koji nije bio čovjek u potpunosti Usp. PAVIĆ, J., - TENŠEK, T., Z., Patrologija, KS, Zagreb, 1993, str. 146-158.

²²PENNESI, A., O., *Krist i New Age*, u: Svesci, 95(1999), str. 68.

²³KASPER, W., *Isus Krist*, Crkva u svijetu, Split, 1995., str.14

iz Nazareta pokušava svesti na mit i raskinuti kontinuitet Isus – Krist: *Mi, koji imamo milost vjerovati u Krista, Objavljenjela Oca i Spasitelja svijeta, imamo dužnost očitovati do kojih dubina može dovesti odnos s njim.*²⁴

²⁴ Isus Krist – donositelj vode žive. Kršćansko promišljanje o „New ageu“, str .81.

Njuejdžeri – neki novi klinci

Glazba New agea i nedavni slučaj njezine infiltracije u katoličku liturgiju

Piše: Dragan Muharem

Užitak mi je navečer, nakon dinamičnog i zamornog dana, uvaliti se u fotelju i prepustiti čaroliji glazbe. Tako znam prelistavati radiopostaje u potrazi za blagotvornim i opuštajućim harmonijama koje bi uspjele „harmonizirati“ uzburkani duh nakon brojnih dnevnih obveza. No, istini za volju, izbor nije velik - ondje je prenaplaćen ritam, ovdje je pak tekst banalan... nikako da uskladim želje s ponudom. Ali se uglavnom, na posljetku, pronađem na istim valnim duljinama sa svojim radijom. Specifične, meke frekvencije zagolicaju mi uho. Ne, nije ni Bach, ni Mozart niti Palestrina, ako ste na to mislili, nego nešto što se može opisati kao šum vode, pjev ptičica, egzotična melodija nekog dalekog orijenta nezahtjevnije harmonije s misterioznim tekstom nepoznatog, možda mrtvog jezika. Jednom riječju – glazba „zagledana u daljinu“.

Naziv...

“Fourth World”, “Spacemusic”, “World”, “Alternative”, “Contemporary Instrumental music”, ili jednostavno “New Age music”, mnogi su nazivi za žanr glazbe koja promiče spokojstvo, umirenje, relaksaciju,... Ona prekoračuje prostor, premošćuje vrijeme, dodiruje dušu, evocira ekstatičnost, spaja kulture... U istom zboru pjevaju tibetanski monasi i benediktinci Solessmesa, islamski imami i vračevi drevnog afričkog plemena. Postaje paradigmom jedne korjenite promjene viđenja svijeta, nove holističke perspektive, optimizma i nade u jednu mnogo bolju budućnost.

Tada sam se trgnuo u fotelji u daleko zabludjelim mislima. Što ja to slušam?! Pitanje na mjestu. Je li to samo bezazlena, ambijentalna, *background* glazba, uz koju mogu meditirati i kršćansku teologiju ili se iza nje krije jedna kompleksnija pozadina, s unaprijed zacrtanim ciljem i programom? Može li biti znak i poticaj „povratka religioznom“, u konačnici kršćanskom nauku i vjerovanju?

Koncept...

Odgovoriti na ova pitanja nije lako, uzme li se u obzir da o New age glazbi na hrvatskom jeziku nema napisano gotovo ništa, a na drugim jezicima tek fragmentarno. Područje je neistraženo i zato je opasno odmah na početku (barem ne još) skupljati drva za lomaču. Dapače, treba vrjednovati neke dobre strane, kao što je npr. udivljenost nad prirodom i imitacija njezinih zvukova, što je i potrebno današnjem čovjeku, duhovno rastrojenom usred urbanizma i izvještačenosti. Nemoguće je negirati činjenicu da zaista djeluje umirujuće na psihi. Ali... ovaj žanr ističe se u pogledu samog koncepta – glazbe kao relaksacije, čiji zahtjev za istim postaje temeljna dogma New age glazbe. Kad bi to samo bilo to, ne bi bilo problema, ali ne piše se glazba samo da bude sedativ za smirenje, već da prenose neku poruku, izgrađuje dobar ukus, služi u bitnim momentima čovjekove egzistencije (liturgija)... A pruža li sve ovo „New age“ glazba, uz te znatne ideološke različitosti?

Počeci...

Krenimo od početka. Prvi simboli tog „pokreta“ i glazbe koji su prodrijeli u zapadnu kulturu bijahu glasoviti festival u Woodstocku, u Državi New York, 1969. god., s mjuziklom

Hair (Kosa), koji je iznio glavne teme New agea u amblemskoj pjesmi „Aquarius“ (Vodenjak). Važno je podsjetiti se na tekst te pjesme koji se ucijepio u um čitavoga sjevernoameričkog i europskog naraštaja:

„Kad je Mjesec u sedmoj kući,
A Jupiter se izjednači s Marsom,
Onda Mir ravna planete i
Ljubav upravlja zvijezde.
Ovo je zora doba Vodenjaka...
Sklad i razumijevanje,
Suosjećanje i povjerenje obiluju,
Nema više laži i ismijavanja –
Zlatan život, snovi i viđenja,
Mistička objava iz kristala
I pravo oslobođenje uma.
Vodenjak...”

Termin „New age“ bila je oznaka za spiritualni način izražaja u glazbi, koji je zakačio generaciju hipijevaca. Kako su odrastali, negdašnji hipiji postajali su sve više i više zainteresirani za istočnjačke vježbe meditacije i relaksacije. Postajali su ključni dijelovi njihovih životnih stilova, što je utjecalo i na samo oblikovanje glazbe. New age glazba rođena je i kao reakcija na *rock*, koji je bio drečav i upadljiv, tipičan za tinejdžerski duh. Ova kontrakultura je, pak, bila tiha i melodična, odražavajući u sebi jednu zrelost. Nije zahtijevala virtuosne soliste, bubnjeve i električne gitare. Nije očekivala stručnost i školovanost, nije imala umjetničke pretenzije. Za cilj je imala postizanje jedinstva, nirvane s prirodom. Strast glazbenika za istočnjačkim melosom, religijama i civilizacijama potakli su mnoge od njih da spoje zapadnjačka i istočnjačka glazbala, inspirirajući se etno glazbom pojedinih naroda.

Datumom rođenja „Svjetske glazbe“ obično se smatra pojava „Music for Zen Meditation“ (1964. god.), američkog jazz klarinetista Tonyja Scotta. No, godinu dana ranije Sandy Bill (USA) i Davy Graham (V. Britanija) integrirali su indijsku glazbu u anglosaksonski folk. U sljedećih nekoliko desetljeća nastala je prava pomama za sintezom i integracijom elemenata raznih kultura u zapadnu glazbu, a to su: indijski ragas, indonezijski gamelan, afrički poliritam, srednjoistočni kantil, jamajčanski reggae and dub, japanska i kineska klasična glazba, istočnoeuropski narodni plesovi, brazilska pop glazba, itd.

Hrvatska...

Na hrvatskoj glazbenoj sceni zasad još nema većih zahvata za „proizvodnjom“ glazbe ove vrste. Ali trend suvremenog svijeta nije zaobišao ni Hrvatsku u potrazi za izgubljenom duhovnošću. Jedna od značajnijih osobnosti današnje „nove religioznosti“ je Indijanac Sai Baba, koji i kod nas ima svoje sljedbenike. Čak je i poznati sastav „Parni valjak“, ne tako davno, pjevao: „Meni treba promjena, meni treba Sai Baba.“

Ekskursus kao zaključak

Moć infiltracije „neopoganskih“ ideja, a tako i glazbe, nesumnjiva je. Ne mogu a da u ovom članku ne spomenem, po meni, nerazumljivog propusta koji se zbilo na susretu mladih u Puli 2006. god. Radi se o pjesmi, čak službenoj himni susreta, „Kap jedna mala“. Pjesmu koju

su pjevale tisuće i tisuće mladih u pulskoj Areni, pred svim hrvatskim biskupima, a čije mi značenje i poruka ostaje velika enigma. Naime, prva strofa glasi ovako¹:

„Kap jedna mala s neba silazi,
Stvoritelj svijetu novom dušom prilazi,
Duša ta u tvoje srce je sjela,
Raste i sprema se za velika djela.“

Što znači ono: „novom dušom“? Kakva je to „nova duša“? Ima li Isus Krist neku „novu dušu“? Četiri godine studiram teologiju i ovo mi još nitko nije rekao. A je li imao onda „staru dušu“ ako sad ima novu? Koje je značenje riječi „kap“? A što znači da je ta „kap“ ili „nova duša“ u moje srce sjela (sjela – hm, krasnog li poetskog izričaja!)?

Radi li se tu o duši svijeta, logosu svijeta u platonističkoj filozofiji? Pa zar nije naš Logos osoba, utjelovljeni Logos – Isus Krist? I mnoga druga pitanja su me mučila u vezi ovog pjesmuljka, a nigdje odgovora, pa sam pomislio da je problem u meni i u mom nedovoljnom poznavanju teologije. Ajde, onda, da pitam kolege koji su bili tamo na licu mjesta, k tome još i oduševljene ovom pjesmom. Začudo, i njih je zbunilo moje pitanje, zapravo, uopće nisu ni razmišljali o tekstu. (*Bitno da je melodija srcedrapajuća i da je pjeva tisuće blejavih ovaca bez upotrebe reflektivne svijesti.*) Opet ostadoh bez adekvatnog odgovora. Nije mi jasno kako netko može pjevati pjesmu koju nitko ne može protumačiti? Razume, gdje si?

Tada me je jedan podatak oborio s nogu. Dok sam prelistavao Glas Koncila, naišao sam na prezentaciju CD-a na kojem je i pjesma „Kap jedna mala“. Izdavačka kuća, koja je izdala CD, vjerovali ili ne, jest *Aquarius* (Vodenjak – simbol New agea, neognosticizma). O frapantne li koincidencije (ako je samo koincidencija)!

Zadnje što mi je preostalo, jest da upitam uglednog profesora dogmatike. Profesore, da li to ja samo bulaznim ili tu „ima nešto“? Ni on nije bio manje iznenađen dok sam mu recitirao pjesmicu. Tada je potvrdio moje slutnje. Termin „nova duša“ nema ništa zajedničkog s kršćanstvom, nego je čisti (neo)gnostički izraz. Pa zar da tisuće i tisuće katolika pred svojim biskupima veliča poganstvo i opjeva gnozu? "Zar ste se i vi dali zavesti?" (Iv 7,47b) Još čudnije je to da nigdje, ni u novinama, ni na internetu, nema ni najmanje kritike ni pritužbe na ovu pjesmu. Žalosno!

Šund, kič i krivovjerje ušli su ne na uska, nego na široka vrata. Oni koji misle da su New age filozofija i glazba bezopasni, nek se paze i nek imaju na pameti riječi 1 Iv 4,1-2:

Ljubljani,
ne vjerujte svakom duhu,
nego provjeravajte duhove jesu li od Boga,
jer su mnogi lažni proroci izišli u svijet.
Po ovom prepoznajete Duha Božjega:
svaki duh koji ispovijeda
da je Isus Krist došao u tijelu,
od Boga je.

¹ Cijeli tekst, autori i izdavači CD-a nalaze se na www.shkm.info.

Star Wars

Piše: Željko Culek

„Ratovi zvijezda“ (Star Wars) jedna su od najpoznatijih, ako ne i najpoznatija, epska znanstveno-fantastična saga. Radnjom je smještena u davno vrijeme, u veoma, veoma dalekoj galaksiji. Tvorac Star Warsa je George Lucas (koji je napravio još neke od poznatih filmskih saga, kao što je npr. Indiana Jones).

Ideja o „Ratovima zvijezda“ nastala je početkom 70-ih godina prošlog stoljeća, a početak pretvaranja ideje u film započeo je sredinom 70-ih. Prvi film ugledao je svjetlo dana 1977. godine, a nosio je naslov "Star Wars" (Ratovi zvijezda). Kako je film ostvario golem uspjeh i stekao velik broj poklonika već na samom početku, Lucas je dobio zeleno svjetlo i odlučio snimiti i nastavke, što mu je bila zamisao od samog početka. Tako je prvi film onda preimenovan u "Star Wars: A new hope" (Ratovi zvijezda: Nova nada), a nakon njega su uslijedila još dva filma - "Empire strikes back" (Imperij uzvraća udarac), 1980., te "Return of the Jedi" (Povratak Jedijske), 1983., koji je zaokružio trilogiju. Filmovi su stekli velik broj poklonika i ubrzo su postali, uz Zvezdane staze (Star trek), najpopularniji SF materijal.

Godinama kasnije, George Lucas je objavio kako je njegova početna ideja bila snimiti nešto drugačiju sagu, ali da u ono vrijeme nije imao tehnologiju da ostvari sve svoje zamisli te je odlučio pričekati "bolja vremena" da ostvari svoje djelo u potpunosti. Tako je trilogija postala drugi dio heksologije, te je u drugoj polovici 90-ih, malo preuređena, ponovno prikazana u kinima kao najava i prethodnica novim filmovima, "početnoj" trilogiji. Tri nova filma - "Phantom menace" (Fantomska prijetnja), "Attack of the clones" (Napad klonova) i "Revenge of the Sith" (Osveta Sitha) - prikazana su u razdoblju od 1999. do 2005. – i time je Lucasova ideja konačno dobila svoj finalni oblik. Mora se priznati da je Lucasov "potez" jedinstven u povijesti filma i treba mu svakako odati priznanje da je napravio veliko (filmsko) djelo!

Svijet "Ratova zvijezda" najpoznatiji je po svjetlosnim mačevima koje kao oružje koriste pripadnici reda Jedijske, čuvari mira i blagostanja, kao i Sithi, osobe željne moći i vlasti nad čitavim svemirom, te po Sili (Force), određenoj vrsti „energije“ koja prožima sva živa bića u galaksiji, utječe na njihov život i na red u svemiru. Jedijske i Sithi preko simbiotskih mikroorganizama u svom tijelu mogu "osjetiti" Silu i koristiti se njome, dobivajući tako brojne moći i sposobnosti koje obična stvorenja u svemiru nemaju. Pomoću Sile, Jedijske i Sithi mogu pomicati predmete, utjecati na druge ljude, osjetiti svijet oko sebe, a Sila im također daje i bolje reflekse i sposobnosti puno veće nego kod normalnih bića. I dok su Jedijske naučili koristiti pozitivne i dobre strane Sile ("svjetlu stranu"), Sithi su se orijentirali samo na negativnu, tj. "tamnu stranu" Sile, iako će reći da oni žele upoznati Silu u potpunosti. Kroz povijest, Sithi su mnogo puta pokušali (a nekoliko puta i uspjeli) pokoriti galaksiju i vladati svim živim, bez obzira na cijenu, cilj, sredstva... Jedijske su, pak, trudili se osigurati mir, pravdu, blagostanje u galaksiji.

No, ostavimo sad malo događaje iz svijeta "Ratova zvijezda" po strani i okrenimo se jednoj drugoj temi. Već iz govora o Sili vidljivo je da je ideja "Ratova zvijezda" prožeta elementima New agea, a ponajprije sinkretizmom. Sam George Lucas rekao je da je za svijet "Ratova zvijezda" preuzeo neke od elemenata pojedinih religija i iskombinirao ih u „nešto novo“. Tako je u Ratovima zvijezda moguće pronaći elemente kršćanstva (npr. začecje „Izabranog“ djelovanjem Sile), budizma (Jin i Jang), religije nekih tibetanskih monaha (kodeks reda, stalna borba dobra i zla), itd., kao i njihove „kombinacije“, a sve to preinačeno u jednu novu „religiju“. Ništa novo, reklo bi se, jer "Ratovi zvijezda" nisu ni prvi ni posljednji film s elementima New agea, a o broju knjiga prožetih idejom New agea ne treba ni govoriti.

Zašto su onda baš “Ratovi zvijezda” tema ovog članka, kad je to mogao biti i npr. Harry Potter?

Autor ovog teksta, veliki ljubitelj Ratova zvijezda, često se našao u razgovorima u kojima se govorilo o New ageu. Priznavajući da je sasvim jasno da su Ratovi zvijezda prožeti New ageom, nikada nisam shvaćao one koji su dizali toliku buku oko toga. Mnogo puta sam ponavljao: „U redu, New age je, ali to je samo film! U čemu je onda stvar?“ Kao problem, sugovornici su mi navodili što “Ratovi zvijezda”, kao i mnoge druge slične stvari, imaju utjecaj na ljude, a pogotovo na djecu. Složio bih se i s tim, ali – „Pa čak i bajka 'Ivica i Marica' ima elemente New agea, ali samo djeca, dok malo ne porastu, vjeruju da zaista postoje vještice, a “Ratovi zvijezda” nisu ništa drugo nego bajka!“ – često bi bio moj odgovor na to, čime sam želio izraziti svoje mišljenje da ljudi nisu toliko ludi ni naivni da bi vjerovali u stvari koje im se nude u Ratovima zvijezda, jer je i to samo jedna obična bajka, nastala zato da zabavi čovjeka (i da nekom donese zaradu, između ostalog). No, htio ja to priznati ili ne, bio sam u krivu, a najbolji pokazatelj toga bilo je priznavanje „Jedi religije“ u Velikoj Britaniji, kao stvarne religije. Naime, prije nekoliko godina, veći broj ljudi u Velikoj Britaniji izjasnio se kao pripadnik „Jedi religije“ te se zatražilo od vlasti da priznaju dotičnu religiju kao legitimnu i stvarnu, što je na kraju i učinjeno. Iako me već i to iznenadilo, još više me iznenadio broj od 50 000 ljudi, koji je do danas porastao na šesteroznamenkastu brojku... Baš po tome “Ratovi zvijezda” drugačiji su od svih ostalih filmskih i književnih saga prožetih New ageom jer su prva „bajka“ koju su ljudi u većem broju „pretočili“ u stvarnost i postali „opasnost“ jer bi zbog svoje popularnosti, a pogotovo među mlađom populacijom, mogli odvući još veći broj ljudi u nepostojeću religiju i krivu vjeru i vjerovanje.

I, što sad? Trebamo li se mi kršćani (radikalno) kloniti New age materijala? Treba li djeci i mladima braniti dodir s New age filmovima i knjigama dok ne budu „dovoljno“ odrasli da vide opasnost koja se u njima nalazi? Ali opet – tko može povući granicu i odrediti što je neprikladno? Koliko bi se ljudi složilo s vama kad biste rekli da su Andersenove bajke opasne za djecu? Neki lak i jednostavan odgovor na ovaj problem ne postoji. Potrebno je, čini se, u svijest ljudi povratiti, odnosno ugraditi, razlikovanje stvarnog života od mašte i izmišljenoga, i to više nego ikad do sada. Čovjeku se danas nude mnoge stvari, a nemalo puta je to povezano i s novcem i profitom, a neki su za te ciljeve spremni učiniti sve, bez obzira na posljedice koje to može imati. Isto tako, razni su načini kako pristupiti čovjeku, a pojedinci iskorištavaju gotovo sve postojeće načine kako bi podastarli svoje ideje te često čovjek nije ni svjestan kako mu se na tako jednostavan način „ispire mozak“ i ponovno „puni“ nekim novim idejama o životu, vjeri, pogledu na svijet... Mi, koji to znamo i vidimo, trebamo na to ukazati onima koji iz raznih razloga to ne znaju i ne vide. Ne možemo i ne smijemo reći „Zar sam ja čuvar brata svoga?“ nego moramo pomoći ljudima da upoznaju New age, da ga prepoznaju i da se s njim nose kako treba. Iako će mnogi reći „Bolje spriječiti, nego liječiti!“ smatram da zato nije potrebno u potpunosti izbjegavati New age, jer ni Isus nije odbio pretvoriti vodu u vino, iako je tako mogao spriječiti da se neki na svadbi ne ponapijaju, zar ne? Svima koji nisu gledali “Ratove zvijezda” toplo preporučam da pogledaju svih 6 filmova, ali – ne zaboravite – to su samo filmovi...

Promišljanja

Našao bih te

I da ugasiš sva svjetla svoja
U najmračnijoj noći
Našao bih te!

Da si zrnce sitne prašine
U najvećoj pustinji
Ja bih te našao!

Da si duh u zemlji duhova
Tvoji rubovi bi se ocrtali bijelom bojom
I ja bih te našao!

Da stojiš na crti gdje se spajaju zemlja i svemir
Znao bih da si tamo
I...
Našao bih te!

Matej Kovačević

Isus u islamu

Piše: Marija Živković

Središnja tema, kojom ćemo se baviti u sklopu daljnjega rada, odnosi se na jedno zanimljivo i uvijek aktualno pitanje, naime, bilo kakav govor ili rasprava o Isusu iz Nazareta, Kristu, oduvijek je zauzimala važno mjesto. Njome su se, još od biblijskih vremena, bavili, a bave se i danas, teolozi, filozofi, znanstvenici i ostali zainteresirani. Bez obzira bili oni vjernici ili ne, nisu mogli a da se ne osvrnu na Kristov lik i djelo. Čitajući djela raznih autora, uočavamo kako je svaki od njih na svoj način interpretirao Kristov lik, a time slobodno možemo odbaciti bilo kakvu sumnju u Isusovu povijesnu egzistenciju. Većina onih koji osporavaju navedenu činjenicu, ne donose nikakve konkretne dokaze kojima bi eventualno potvrdili svoje tvrdnje. Pojedini ističu kako je govor o Isusu Kristu, kao Božjem sinu, neosnovan i izmišljen od strane apostola. Zbog takvih i sličnih tvrdnja nastale su i religije suprotne kršćanstvu, koje ne prihvaćaju Krista kao Sina Božjega.

Danas su posebno utjecajne istočnjačke religije – hinduizam, budizam te islam, koje su dodijelile Isusu mjesto i ulogu u skladu s vlastitim religijskim uvjerenjima.. Budući da ovaj rad ne obrađuje odnos hinduizma i budizma prema Isusu, nego samo Isusov položaj u islamu, nećemo se zadržavati na duljim opisima Isusova položaja u prve dvije religije. Dovoljno je reći kako i hinduizam i budizam Isusa promatraju samo kao velikoga učitelja i primjer moralnosti koju je poželjno slijediti.

Rad se bazira na odabranom članku autora A.-Th. Khourya, *Isus u islamu*. Radi utvrđivanja različitosti Isusova položaja unutar islama i kršćanstva, iznijet ćemo zaključke nekoliko različitih autora. Lakšem razumijevanju problematike pridonijet će kratak uvod u islam kao religiju.

1. Islam kao religija

Gledajući začetke nastajanja ljudske religioznosti, uočava se kako je dug put do formiranja jedne religije kao čvrste i utemeljene. I danas postoje brojni pokreti i sekte koje se trude prikazati svoja učenja apsolutnima, ali nikako ne mogu promijeniti dosadašnje istine na kojima su nastale tri velike monoteističke religije: kršćanstvo, židovstvo i islam. Tri navedene religije nazivamo monoteističkim, objavljenima ili religijama knjige. Zajedničko kršćanstvu, židovstvu i islamu je to što se svaka od navedenih temelji na svetoj knjizi. Za kršćane je to Sv. pismo, a za islam Kur'an, koji ćemo posebno obraditi.

Za bolje razumijevanje Isusova položaja u islamu, reći ćemo nešto o samim počecima islama i njegovom začetniku Muhamedu. Pripadnike religije islama zovemo muslimanima, a taj pojam označava vjernika koji živi po Božjoj volji. «Središnja istina u islamu, koju neki smatraju da je sažetak muslimanskog vjerovanja glasi: *O vjernici! Vjerujte Boga, Njegova poslanika, Knjigu koju je objavio Svome Poslaniku i Knjigu koju je objavio prije. A onaj koji ne vjeruje Boga, Njegove meleke, Njegove knjige, Njegove poslanike i Sudnji dan, taj je daleko zalutao.*»¹

Osnivačem islama smatra se Muhamed. Muslimani ga smatraju najvećim prorokom, kojemu je sam Allah diktirao svetu knjigu islama. Kako ćemo kasnije vidjeti, Muhamed je, po islamskom shvaćanju, veći prorok od Isusa. Muhamed je rođen oko 570. g., a živio je do 632.g., otkada započinje hidžra, odnosno muslimansko računanje vremena. Otac mu je bio trgovac, u to vrijeme je to značilo i bolji standard, što je tek jedna od razlika u odnosu prema

¹ N. HOHNJEC, *Kršćanstvo i religije*, KS, ZG, 2000., str. 45.

Isusu koji odrasta u skromnim prilikama.² U Medinu se povlači 622. g. i tamo osniva prvu islamsku državu uz pomoć domaćih muslimana, ali i nekih židovskih plemena koja su boravila na tom prostoru. Pitanje koje Khoury obrađuje u svom članku odnosi se i na Muhamedovo poznavanje kršćanstva. Prema njemu, ali i većini drugih autora, Muhamed je došao u doticaj s kršćanima, ali nikako se ne može očekivati njegovo dublje poznavanje kršćanskog teološkog nauka. Ovo je veoma važna činjenica za razumijevanje problematike obrađivane teme.

Kur'an- sveta knjiga muslimana

Islam se smatra objavljenom religijom, što znači da cjelokupno naučavanje bazira na Božjoj objavi. Muslimani smatraju kako je sam Allah Muhamedu diktirao Kur'an.³ Allah se objavio Muhamedu, a primljena objava zabilježena je u Kur'anu. Kada danas moderni teolozi, mislioci, a ponajviše egzegete, tumače pojedine dijelove Sv. pisma, promišljanje se vodi i u smjeru pitanja nadahnutosti njegovih pojedinih dijelova. Isto pitanje može se postaviti i u odnosu prema Kur'anu. Kakvo je gledanje na Kur'an, i može li se i ova knjiga smatrati nadahnutom? Pri rješavanju ovoga pitanja vodit ćemo se mišljenjima pripadnika istoimene religije.

Tekst Kur'ana sastoji se od 114 poglavlja, zvanih *sure*, a red unutar tekstova naziva se *ajet*. Na početku same knjige su raspoređena najdulja poglavlja, a na kraju su najkraća. Ova knjiga sadrži ono što je muslimanu potrebno kao vodič za život. Kur'an je za muslimana sveta knjiga, ustav, civilno pravo, kazneno pravo, zbirka funkcioniranja islama kao religije. Preko Kur'ana, možemo iščitati na kojim se principima temelji život jednog ortodoksnog muslimana. Promatrajući danas način njihova života i odnos prema pripadnicima svoje religije i pripadnicima drugih religija, možemo ustvrditi kako su zaista dosljedni Kur'anu.⁴ Koliko je njihova dosljednost ispravna ili ne, ovdje nećemo obrazlagati. Svakako je poželjno izvršiti historijsku kritiku Kur'ana, jer ako se to već radi s našom Biblijom, zašto ne i s Kur'anom. Promatrajući povijest islama, vidimo kako se je postepeno razvijao. Objava Kur'ana trajala je 23 godine, što potvrđuje činjenicu da ne možemo ni ovu knjigu gledati kao nehistorijsku. Potrebno je proučavati mjesta, vrijeme i ljude navedene u njoj jer tako se na najbolji način dolazi do temeljnih smjernica knjige. Ovo je posebno važno za kršćane, kojima je ponekad nerazumljiva interpretacija Isusa u Kur'anu i način na koji oni gledaju na Isusov život, smrt i njegovo djelovanje na posljednjem sudu.

2. Položaj Isusa u Kur'anu

Prethodne stranice poslužile su kao lagani uvod u središnje pitanje i temu rada. Kakav je zapravo Isusov položaj u islamu? Jedno veoma zanimljivo, naizgled jednostavno, ali uvijek iznova diskutabilno pitanje. Iščitavajući Kur'an nailazi se na dobro poznata imena, prisutna i u Sv. pismu. «Budući da nije nova objava, Kur'an sadrži mnoga upućivanja na pripovijesti i likove iz Staroga i Novoga zavjeta, uključujući Adama, odnosno Adama i Evu, odnosno Hawwu, Abrahama, odnosno Ibrahima i Mojsija, odnosno Musaa, Davida, odnosno Davuda i

² Hohnjec u istoimenom djelu navodi kako je Muhamed kasno postao svjestan svoga poziva. Naime, prema tradiciji, poziv je doživio već kao četrdesetogodišnjak. Ovo je također razlika ukoliko želimo usporediti Muhameda i Isusa, koji nije ni doživio četrdesetu godinu života.

³ Usp. I. KARLIĆ, *Bogočovjek Isus Krist*, KS, ZG, 2001. str.50. Autor ističe kako mnogi, a među njima i navedeni autor, ne smatraju islam objavljenom religijom. Ovakvo mišljenje proizlazi iz kršćanske istine kako je konačna objava završena smrću posljednjeg apostola. Islam je tako samo jedna vrsta pripreme na konačnu objavu koja je ostvarena u Isusu Kristu.

⁴ H. KÜNG posebno ističe kako je za poznavanje povijesti i normative islama potrebno vraćanje na izvor cjelokupne religije, odnosno povratak na Kur'an. (usp. H. KÜNG, *Kršćanstvo i svjetske religije. Uvod u dijalog s islamom, hinduizmom i budizmom*, Naprijed, ZG, 1994., str. 32.

Salomona, odnosno Sulejmana, te Isusa, odnosno Isa i Mariju, odnosno Merjemu.»⁵ Nas ovdje prvenstveno zanima kakav je Isusov položaj i njegova interpretacija unutar Kur'ana.

Odnos islama prema Židovima i kršćanima bazira se na predaji o istom podrijetlu od praoca Abrahama, što podrazumijeva istu baštinu. Naime, po islamskom shvaćanju, Židovi i kršćani potječu od Abrahama i njegove žene Sare, a muslimani od Ibrahima i Hagare ili Hadžere. Stav muslimana prema Isusu, u načelu, nije negativan, ali se kosi s onime što naučava kršćanstvo.⁶ Prilikom govora o Muhamedovu djelovanju, istaknuto je kako je osnovao zajednicu u Meki, zajedno s tamošnjim muslimanima, ali i pripadnicima židovstva. Moguće je stoga govoriti i o tome da je poznavao i kršćane.⁷ Ovakvim tvrdnjama nije opravdano dokazivati kako je Muhamed bio vrsni poznavalac kršćanstva. Na posljetku, ukoliko se promatra Kur'an, moguće je pronaći samo male dijelove koji su tek dio cjeline bogate kršćanske tradicije.

Kur'an Isusa spominje u petnaestak *sura* ili poglavlja, u kojima donosi činjenice njegova rođenja, života i smrti. Svakako da ovi dijelovi nemaju istu težinu kao u Sv. pismu, ali ih je zanimljivo promotriti. Daljnji tekst pokazat će kako na Isusa gleda Kur'an, a samim time ćemo lakše shvatiti i mišljenje, prošireno i ukorijenjeno među muslimanima. Razlike su očite i vidljive već u prvim izvještajima o Isusovu rođenju. Uz određena slaganja u odnosu na izvještaj Sv. pisma, zanimljivo je promotriti naredne razlike.

2.1. Isusovo rođenje i djelovanje, prema Kur'anu

Isusovo rođenje, opisano u Kur'anu, u nekim svojim dijelovima prati Sv. pismo, međutim, vrlo brzo se mogu uočiti odstupanja, neprihvatljiva za kršćanstvo. Kur'an ne niječe Isusovo djevičansko rođenje, ali mu izričito niječe božansko sinovstvo. U 19. *suri* Kur'an pripovijeda o Isusovu rođenju. Počinje od anđelova navještenja, na što se Marija preplaši. Kako je bila neudana, a da izbjegne sramotu, odlazi na udaljeno mjesto, gdje boravi sama iščekujući rođenje. Bog se brinuo za nju cijelim putem, pa i za vrijeme poroda, te joj daje obećanje da neće biti izvrgnuta sramoti. Nakon poroda vraća se svojoj obitelji.

Naglasci u ovome dijelu Kur'ana odnose se na to da je Isus rođen od Merjeme i to posebnim Božjim zahvatom. Pri tome mu se odriču bilo kakve osobine kojima bi ga se moglo smatrati Božjim sinom. „Isa, rođen bez ljudskoga oca, bio bi poslan od Boga da – kao riječ Božja- propovijeda i ljudima dozove u pamet vjeru u strogo jednoga Boga, te da navijesti kako je svaki čovjek, počevši od njega samoga, sluga i klanjatelj jedinoga Boga.»⁸ Prema ovim navodima, potvrđuje se odbacivanje božjeg sinovstva u islamu.⁹

Islam predstavlja Isusa kao velikoga proroka ili, bolje rečeno, najvećega proroka prije Muhameda. Nakon što je Allah Muhameda postavio za svoga proroka, uloga Isusa poprima drugačiji karakter, premda on i dalje igra veliku ulogu u Božjem planu spasenja. Kur'an navodi kako je Isusa Bog postavio za proročkog djelatnika. On je poslan naviještati evanđelje ili, kako ga se naziva u islamu, Indžil. Oznake koje se u islamu pripisuju Isusu su:

⁵ J.J. ESPOSITO, *Što bi svatko trebao znati o islamu*, ZG, 2003., str.26.

⁶ Usp. A.-TH. KHOURY, *Isus u islamu*, u: I.F. GÖRRES I DRUGI, *Isus. 200 godina povijesti vjere i kulture*, KS, ZG, 1999., str. 156. Autor na kojega se i mi prvotno oslanjamo u radu zastupa mišljenje kako Kur'an Isusu daje naslov koji jasno očituje njegov visoki položaj kod Boga. Iako se spomenuto mišljenje, što se tiče naslova, može prihvatiti, Kur'an ipak ne pridaje Isusu naslov koji najbolje pokazuje njegovu narav. Naslov Sin Božji najsavršenije pokazuje narav odnosa Boga Oca i Krista Isusa. Budući da islam Isusu ne pridaje ulogu Božjega Sina, takav naziv u Kur'anu je nemoguće tražiti.

⁷ Usp. Isto, str 156.

⁸ I.KARLIĆ, *Nav. dj.*, str. 51.-52.

⁹ Usp. N. HOHNJEC, *Nav. dj.*, str. 47. Ono što predstavlja temeljne istine kršćanstva jesu utjelovljenje i trojstveni govor o Bogu. Upravo Hohnjec ističe kako takvog govora u islamu nema, a time samo potvrđuje mišljenja kršćanskih teologa kako je upravo ovo temeljna razlika kršćana i muslimana. Prema Kur'anu, svaka pomisao o Bogu isključuje bilo kakvu sličnost s ljudskim likom.

vjerovjesnik, poslanik i rob Božji. «On je tek vjerovjesnik (usp. 19,30), poslanik (usp. 4,157; 5,75), i rob Božji (usp. 19,30), koji je propovijedao istinu i činio razna čudesna djela Božjom snagom, ali ipak je samo čovjek.»¹⁰ Prihvaćajući navedeno, odbacuju bilo kakvu teoriju koja bi Isusa ili bilo kojeg drugog čovjeka smatrala otkupiteljem. Kao što smo naveli, islam odbacuje Božje utjelovljenje i otkupljenje posredstvom nekog drugoga i time se razlikuje od kršćanskog nauka, kojem su temeljne istine upravo Božje utjelovljenje i trojstveni odnosi u Bogu. Islam odbacuje povezivanje Isusa i križa, iz razloga koje ćemo detaljnije prikazati narednim pregledom.

2.2. Isusova smrt i njezino eshatološko značenje

Pitanje Isusove osude i smrti od davnina je plijenilo veliku pažnju i interes. Ako promotrimo situaciju danas, vidjet ćemo da u povijesnim istraživanjima ova tema još uvijek zauzima vodeće mjesto. I danas se vrše brojna arheološka iskapanja i znanstvena istraživanja koja idu u smjeru traganja za empirijskim dokazima kojima bi se produbio Kristov misterij. Za kršćane je ovo pitanje posebno važno, jer se upravo na činjenici Kristova uskrsnuća zasniva vjera još od prvih apostola i Isusovih sljedbenika pa sve do današnjih dana.

Budući da smo imali priliku upoznati se s temeljnim položajem Isusa u islamu, počevši od njegova rođenja, preko proročkog djelovanja, jasno nam je da se i Isusova smrt u istoj religiji promatra različito u odnosu na kršćanstvo. Prema shvaćanju islama, Isus nije umro na križu, nego ga je Bog uzdignuo na nebo.¹¹ Isto je učinio i s Muhamedom. Sveto pismo sadrži ideju uzdizanja u nebo, prikazanu u Starom zavjetu na primjeru velikih proroka Henoka i Ilije. Na tvrdnje Židova da su razapeli Isusa, islam tvrdi kako je Židovima podmetnut pričin. Bog nikada ne bi dopustio tako sramotnu smrt za svoga sina.¹² Eshatološki položaj Isusa je posebno zanimljiv. Prikazuje Isusa kao pravog muslimana, koji će uspostaviti ortodoksno kraljevstvo muslimana. Ubiti će sve kršćane i Židove koji ne vjeruju u islam, oženit će se i imati djecu.¹³

Prema islamskom vjerovanju, svaki je čovjek grešnik i prema tome odgovara samo za vlastite grijehе. Kako ne prihvaćaju utjelovljenje Božje, naglasak isključivo stavljaju na pouzdanje u Božje milosrđe.¹⁴ Posljednja vremena promatraju u vidu ujedinjenog kraljevstva, kojim će Isus vladati četrdeset godina. Isusova uloga na posljednjem sudu, kako je prikazuju muslimani, u mnogočemu je neprihvatljiva za kršćansko stajalište. Unatoč svim oprečnim mišljenjima i razilaženjima, potrebno je i dalje raditi i unapređivati daljnji dijalog. «Svi narodi sačinjavaju jednu jedinstvenu zajednicu, i svi potječu od istog Izvora, budući da je Bog stvorio čitav ljudski rod i nastanio ga na cijeloj kugli zemaljskoj, a svi imaju Boga kao isti i zadnji Cilj.»¹⁵

Zaključak

Razrada tematike odvijala se u smjeru što boljeg približavanja i predočavanja Isusova položaja u islamu. Kao religija, islam je oduvijek predstavljao veliki animozitet za mnoge.

¹⁰ I. KARLIĆ, *Nav. dj.*, str. 52.

¹¹ Usp. N. HOHNJEC, *Nav. dj.*, str. 45.

¹² Usp. T. IVANČIĆ, *Isus iz Nazaret povijesna osoba*, Tevizija, ZG, 1995., str. 18; J.GNILKA, *Biblija i Kur'an. Što ih povezuje, što razdvaja*, KS, ZG, 207., str. 78.

¹³ Detaljnije o temi eshatologije islama u: A.-TH., KHOURY, *Nav. dj.*, str. 161.

¹⁴ Dodatna razlika u eshatološkim pogledima islama i kršćanstva je u prikazu raja i pakla. Ivanova apokalipsa opisuje posljednji sud na pomalo zastrašujući način, bez ikakvih ukrašavanja. Islam opisuje raj i pakao prilično živim bojama. Zanimljivo je da one koji su bili vjerni Bogu, i koje će Bog spasiti, naziva *Drugovi Sreće*, a one koji nisu našli milosrđa u Božjim očima *Drugovi Slijeva*.

¹⁵ Deklaracija o odnosu Crkve prema nekršćanskim religijama «Nostra aetate», br. 1.

Velike stvari se kriju iza islama, a mi smo pokušali doći do onoga nama najvažnijega. Ne ulazeći previše u obrađivanje islama kao religije, zadržali smo se na jednostavnim prikazima na kojima se bazira islamsko učenje o Isusu. Oslanjajući se, prije svega, na izjave Kur'ana, prikazali smo islamsko gledanje na Isusov život, njegovu smrt i proročku ulogu na posljednjem sudu. Kako je naglašavano pri kraju pojedinih odsjeka, nemoguće je prihvatiti pojedine zaključke islama. Posebno se to odnosi na njihovo odbacivanje Isusa kao Sina Božjega, gledanje na njegovu smrt i život nakon smrti. Islam nema ideje utjelovljenja i uskrsnuća i to je temeljna razlika u odnosu na kršćanstvo. Razlike postoje, svjesni smo ih i baš zbog toga moramo raditi na uspostavi dijaloga. Rad bi bio nepotpun da nismo bar u jednoj rečenici spomenuli potrebu za dijalogom. Ma koliko ova potreba bila poznata, nikada nije previše govora o njoj. Ako se govori da je ljudska civilizacija i kultura u krizi, onda treba raditi na njenoj obnovi. Iako se uglavnom naglašava kako su prvenstveno teolozi nadležni i zaduženi bdjeti nad pitanjem dijaloga, ne smiju se isključiti ni svi ostali. Svatko od nas je pripadnik određene religije, u skladu s kojom živi. Zbog nedovoljnog poznavanja nama samo naizgled poznatih religija, skloni smo negativnom osuđivanju i predrasudama. Time ne radimo na jedinstvu i nećemo pomoći da se shvati konačna uloga Isusa Krista u svijetu, a to je uloga koja upravo Njega postavlja konačnim ciljem apsolutno svih stvorenja.

Spolni odgoj u hrvatskim školama

Piše: Ivan Blaževac

Spolni odgoj samo je jedan od segmenata ljudskog odgoja, no ipak možda jedan od najvažnijih. Naime, razvojem znanosti, ali i ljudskog konzumizma, ljudska spolnost je prestala biti integralni dio osobe. Spolnost se danas prezentira kroz različite multimedije te se nalazimo pred opasnošću otuđenja spolnosti, što ga u velikoj mjeri podupire potrošački mentalitet.¹

Potreba i važnost spolnog odgoja

Postavljamo pitanje što je zapravo spolni odgoj? Fra Velimir Valjan definira spolni odgoj kao proces u kojem odgajatelji trude voditi, informirati i formirati odgajanike na području spolnosti kako bi se mogli približiti punom razvoju svoga bića, kao muškarac i žena, u svom čuvstvenom, osobnom i društvenom životu, tako da budu sposobni živjeti kao ljudska bića, istodobno slobodna i odgovorna.² Uz odgojne ustanove, kao što su škole, stoji i društvo. Društvo je tu radi osobe, a ne obrnuto. Svako društvo mora voditi dobrobiti svakog pojedinca, pa tako i dobrobiti u smislu spolnosti. Hrvatsko društvo je danas okrenuto prema zapadnim utjecajima i upravo ti utjecaji, koliko donose dobra, toliko donose i onog negativnog. Neoliberalne struje polaze od jedne, djelomično točne, premise, da je čovjek individuum-pojedinac. Pritom se zaboravlja da je čovjek, prije svega i društveno biće te da se bitno može ostvariti u društvu i kroz društvo.

Uz obitelj i škole, društvene ustanove trebaju biti najistaknutije instance za promicanje spolnog odgoja u svim njegovim vidovima. Uz društvo, u spolnom odgoju, neizostavni su i obitelj, a tako i škola. Obitelj je zajednica u kojoj osoba treba steći prva saznanja o vlastitoj spolnosti, a roditelji trebaju biti prvi odgojitelji, koji će vlastitim svjedočanstvom i životom uvesti mlade osobe u probleme spolnosti. Škola treba imati suradnički odnos s roditeljima u spolnom odgoju. Tako škola ima zadaću upotpunjavanja odgoja koji je započeo u obitelji. Kada je u pitanju spolni odgoj, škola se treba potruditi da ne manipulira djecom u svim segmentima spolnosti jer na taj način bi neopravdano ušla u plan općeg odgoja koji spada na roditelje. U hrvatskim školama nalazimo dva programa spolnog odgoja, ukratko ćemo ih iznijeti i osvrnuti se na pozitivne i negativne strane.

Program Foruma za slobodu odgoja (FSO)

Program je prihvaćen za trogodišnje i četverogodišnje srednje škole. Glavne teme programa su:

1. Očuvanje zdravlja i kvalitete života
2. Ljudska spolnost
3. Prevencija ovisnosti
4. Kultura društvene komunikacije
5. Prevencija nasilničkog ponašanja

Program za četverogodišnje srednje škole sadrži 48 nastavnih sati, a za trogodišnje 36. Ciljevi, zadaće i nastavne teme podijeljene su kroz tri (četiri) godine. Kroz različite nastavne teme učenici bi se trebali upoznati s vlastitim zdravljem, seksualnošću, s drogama, nasiljem,

¹ V. VALJAN, *Moral spolnosti, braka i obitelji*, Svjetlo riječi, Sarajevo, 2002., str. 13.

² Usp. V. VALJAN, *Moral spolnosti, braka i obitelji*, Svjetlo riječi, Sarajevo, 2002., str. 340.

nenasilnim ponašanjem, poštivanju različitosti među spolovima, zdravoj prehrani, zlouporabi lijekova itd. 70 % programa se zasniva na praktičnoj nastavi dok 90% upotreba naučenog na licu mjesta. Osnovnu literaturu predstavlja djelo *Uvod u ljudsku seksualnost* Carol Flaherty-Zanis. Priručnik je namijenjen učenicima od 12-14 godina. Uvodnik za učitelje je podijeljen u tri dijela. Prvo poglavlje obrađuje detaljni sadržaj plana i načina obrade, te nakanu i filozofiju plana i važnost primjene različitih nastavnih metoda i načina poučavanja. Drugo razmatra zamisli koje ističu važnost obrazovanja za okoliš. Treće poglavlje objašnjava razloge zbog kojih je važno uvođenje obrazovanja za okoliš, kao i načela holističkog pristupa u obrazovanju.

Sadržaj programa *FSO-a* moguće je korelirati s drugim predmetima kao što su Vjeronauk, Etika, TZK, Politika i gospodarstvo. Učenici 2. razreda srednje škole bit će upoznati s utjecajem medija, s posebnim osvrtom na eksploataciju seksualnosti te pornografiju. Učenici bi trebali kroz te teme naučiti na pravi način reagirati na te pojave. Plan je oblikovan tako da stvori dovoljno širok okvir za mnogobrojne aktivnosti i zamisli utemeljene na temi okoliša. Cilj je potaknuti suradnju između učitelja i učenika, kao i učeničke međusobne odnose. Program donosi aktivnosti koje se izvode izvan učionica i u širem okolišu gdje učenici žive. Utemeljen je na istraživanjima dječjeg razvoja i prvenstveno se bavi lekcijama i aktivnostima koje će unaprijediti odrastanje. Lekcije i aktivnosti koje program sadrži oblikovane su tako da pomognu učenicima shvatiti koliko su važan dio zajednice i kako odgovorno ponašanje znači voditi brigu o sebi, kao i odigrati važnu ulogu u izgradnji svijeta.

Program udruge „Glas roditelja za djecu” (GROZD)

Program je prihvaćen za učenike 5., 6., 7. i 8. razreda osnovne škole te za trogodišnje i četverogodišnje škole. Ključni razlog formiranja udruge GROZD jest da kroz svoju djelatnost pojača ulogu roditelja u kvalitetnom odgoju djece. Program zdravstvenog odgoja i obrazovanja rađen je s ciljem da bude onakav kakvog bi željela većina roditelja. Program udruge GROZD izradio je stručni tim od 22 autora, sastavljen od sveučilišnih profesora i znanstvenika. Povjerenstvo za zdravstveni odgoj prepoznalo je njegovu kvalitetu i ocijenilo ga najboljim i za osnovnu i srednju školu. Potporu programu izrazilo je 20 000 roditelja/građana.³ Program je tako smišljen da povezuje roditelje, školu i mlade na nov, suvremen način.

U programu udruge GROZD postignut je spoj znanstvene utemeljenosti i odgojne dimenzije. Program je utemeljen na općeljudskim vrijednostima kao što su samokontrola, ljubav i vjernost. To su i vrijednosti koje predstavljaju okosnicu personalističke filozofije i na kojima leži cjelokupna fenomenologija ljubavi. O tim vrijednostima pisali su brojni filozofi i etičari kao što su Max Scheler, Emanuel Levinas i brojni drugi. Ključne su teme izgradnja vlastitog identiteta, jačanje samopoštovanja te razvijanje kvalitetne komunikacije, što je temelj svake prevencije. Osim toga, program uči mlade i prijateljstvu, toleranciji, razumijevanju, kritičkom mišljenju, mudrosti, odlučnosti i iskrenosti. Obuhvaća nekoliko važnih područja: prevenciju zlorabe sredstava ovisnosti, prevenciju nasilničkog ponašanja, ljudsku spolnost, kulturu društvene komunikacije i očuvanje zdravlja i kvalitete življenja. Pristup temama je holistički pa samo vađenje nekih dijelova programa iz cjelovitog konteksta ne može pružiti ispravnu sliku o programu.

U području ljudske spolnosti program želi prenijeti sve znanstveno utemeljene informacije vezane uz njihovo tjelesno zdravlje. Program nikome ništa ne zabranjuje, dakle, učenicima ostavlja potpunu slobodu da izaberu ono što smatraju da je za njih najbolje. Program želi pomoći da se spolni odnos što više poveže s ljubavnim odnosom, da im odluka o

³ <http://www.udruga-grozd.hr>

ulasku u spolni odnos postane ekskluzivnija. Težnja udruge GROZD nije samo da odgaja mlade ljude za sadašnji trenutak, nego i za budućnost. Većina mladih će jednog dana zasnovati svoj brak i obitelj, a brojna znanstvena istraživanja pokazuju da veze u brakovima pokazuju veću kvalitetu od veza u izvanbračnim zajednicama. Obzirom na to, jasno je da u braku vjernost i trajnost veze te sam spolni odnos pronalazi pravi smisao.

U javnosti se čula i neistinita tvrdnja da program udruge GROZD služi jedino rađanju djece. Takvi su navodi neistiniti. U programu udruge GROZD jasno stoji da „spolni odnos u svojoj prirodi sadrži dvije stvarnosti: sjedinjenje u ljubavi žene i muškarca i stvaranje novoga života“.⁴ U programu postoji preporuka da nastavnik odvoji djevojčice i dječake ukoliko procijeni da će tako postići veću otvorenost i angažman od strane učenika. Važno je napomenuti da će mladi u sklopu programa biti upoznati s načinom djelovanja kontracepcijskih sredstava te s postotkom sigurnosti tih sredstava. Mladi će, dakle, biti upoznati s cijelom istinom. Sva znanstvena istraživanja jednoznačno pokazuju da ne postoji niti jedno sredstvo, pa tako niti prezervativ, koje bi bilo 100% sigurno, niti kao zaštita od trudnoće niti spolno prenosivih bolesti.

Za razliku od programa udruge GROZD, tehnicistički programi koji su kao primarni cilj imali propagiranje kontracepcije, u kojima nije davana cjelovita informacija, doživjeli su vrhunac 90-ih godina prošlog stoljeća. Empirijski dokazi pokazali su da takvi programi nisu donijeli željene rezultate te su ukazali na potrebu okretanja primarnoj prevenciji, dakle odgoju. Znanost je otišla puno dalje od 90-ih i ta suvremena saznanja ugrađena su u program udruge GROZD.

Stav Crkve prema programima

Program udruge GROZD ispunjava sve uvjete za pravilan odgoj učenika osnovnih i srednjih škola. Sam program ocijenjen je najboljim od Povjerenstva za zdravstveni odgoj MZOŠ-a. Ipak i program Foruma za slobodu prihvaćen je samo za srednje škole. Svaki od ponuđenih programa od iduće školske godine (2007./2008.) provodit će se eksperimentalno u desetak škola, po dvanaest sati godišnje, u sklopu sata razredne zajednice, uz obveznu prethodnu suglasnost roditelja. „Programi će se tijekom eksperimentalne primjene evaluirati i na temelju evaluacije izradit će se redoviti programi.“⁵ Udruga GROZD je u svom programu ponudila mogućnost sudjelovanja roditelja kako bi odgoj njihove djece bio što kvalitetniji. O tome govore i crkveni dokumenti. „U ispunjavanju svoga poslanja Crkva ima dužnost i pravo brinuti se za čudoredni odgoj krštenika. Škola može zahvaćati u odgoj uopće, a posebno u ovo delikatno područje, samo u dogovoru s obitelji.“⁶

Program Foruma za slobodu prati neoliberalne aktivnosti i svojim programom odgaja za upotrebu kontracepcije te ne dopušta sudjelovanje roditelja u spolnom odgoju djece, što je izvorno roditeljsko pravo. Upravo zbog toga su homoseksualne udruge prihvatile program Foruma za slobodu odgoja te izrazile protivljenje programu udruge GROZD-a. Osim što je priručnik *FSO-a* namijenjen učenicima od 12-14 godina, što nije realno vrijeme u kojem hrvatski učenici ulaze u srednje škole, u nastavnoj temi br. 7, *Odluke koje donosim*, nalazimo niz nepravilnosti koje se direktno suprotstavljaju crkvenom učenju. Naime, osim što učitelj treba prikazati prirodnu metodu planiranja obitelji kao najnepouzdaniju, učenicima se govori o uporabi kontracepcijskih sredstava, uz zorno predočavanje. „Nemojte spominjati postotke

⁴ Isto

⁵ <http://www.mzos.hr>

⁶ Sveti zbor za katolički odgoj, *Odgojne smjernice o ljudskoj ljubavi*, 1. studenoga 1983., KS 69, Zagreb, 1996., str. 63.

djelotvornosti kontracepcijskih metoda, ali svakako navedite da su „prirodne metode“ i povlačenje (coitus interruptus) najnepouzdanije.“⁷

Navedena rečenica svjedoči o obmanjivanju učenika i direktno se, u svim kontekstima, suprotstavlja nauku Crkve. Humanae vitae 14. govori o nedopuštenim načinima planiranja obitelji, osuđujući pobačaj, sterilizaciju i sve oblike kontracepcije. Nakon toga govori o prirodnom planiranju obitelji i najdjelotvornijoj metodi - Bilingsovoj. Bilingsova metoda je u 98-99% slučajeva uspješna, a uporaba kondoma 80%, uz to, Bilingsova metoda ne izaziva upale dok različita kontracepcijska sredstva izazivaju različite komplikacije. Iz navedenog je vidljivo zašto program FSO-a ne želi spomenuti uspješnost prirodnog planiranja obitelji. Ipak, to nije kraj, navedeno poglavlje donosi praktično poučavanje primjene kontracepcijskih sredstava.

Papinsko vijeće za obitelj u dokumentu *Ljudska spolnost: istina i značenje*, (br. 126.) napominje: „Djeci ili mladima bilo koje dobi ne smije se predstavljati nikakav materijal erotskog obilježja, bilo pojedinačno ili skupno.“⁸ Ovdje je također vidljivo da se program FSO-a ponovno suprotstavlja crkvenom nauku i želi povrijediti u učenicima krepost stidljivosti i učiniti ih pozitivno usmjerenima prema upotrebi kontracepcijskih sredstava. Konačno, ni u jednom dijelu programa ne govori se o vladanju nagonima kako bi se sačuvali za pravu i samodarivajuću ljubav u braku.⁹ Također, spolna orijentiranost određena je heteroseksualnom, homoseksualnom i biseksualnom, pa se spolne devijacije proglašavaju potpuno normalnim i stavljaju u rang s heteroseksualnošću.¹⁰ Upravo iz tog razloga hrvatski biskupi su izrazili negativno mišljenje glede programa FSO-a, te potakli sve roditelje, a i građane, da podupru program udruge GROZD, kako bi hrvatska mladež dobila pravilan i pozitivan odgoj.

⁷ C. F.-ZANIS, *Uvod u ljudsku seksualnost*, Forum za slobodu odgoja, Zagreb, 2001., str. 125.

⁸ IVAN PAVAO II., *Odgojne smjernice u obitelji Ljudska spolnost: istina i značenje*, 8. prosinca 1995., KS, Zagreb, 1997., str. 92.

⁹ Usp. Sveti zbor za katolički odgoj, *Nav. dj.*, str. 56.

¹⁰ Usp. Sveti zbor za katolički odgoj, str. 62.

Duhovno stvaralaštvo

BUDI

Budi lopov il` ratnik,
Bogataš pa patnik,
Ako si u vojsci, budi satnik,
Zapovijedaj svojom vojskom,
Budi kao grom,
Uvijek za svoj dom,
Živi po svom
U domu tvom.
Ali i kad sretnoš nekoga stranca,
Bilo Indijanca il` Amerikanca,
Lopova il` policajca,
Samo živi onako kako znaš,
Nemoj lagati da imaš,
Jer netko će ti otkriti plahtu s kipa
I shvatit ćeš da postoje veći i jači.
Nisi me slušao, sad u kutu plači.

I kamo god da te vjetar vodi,
Teži s drugima ka nekoj slobodi,
I neka ti prijateljstvo bude lijek,
Ali ti uvijek budi čovjek.

Darko Rončević

...jer si se hrabro borio i s Bogom i s ljudima i nadvladao si...

(usp. Post 32,29)

Piše: Martina Kuveždanin

Boriti se s Bogom. Nesvakidašnja misao koja pomalo iznenađuje te nuka na razmišljanje. Kako je moguće boriti se s Bogom? Vidimo u Bibliji da se Jakov, sin Izakov, prije nego će se susresti sa svojim bratom Ezavom, bori cijelu noć s čovjekom koji ga pred jutro blagoslivlja, no napominje mu: „Za moje ime ne smiješ pitati“ (Post 32, 30). Koliko je stvaran ovaj odlomak Sv. pisma i kako ga shvatiti? Je li Bogu dojadilo biti izdvojen od svojih stvorova, te silazi kako bi s Jakovom poravnao račune? Kako shvatiti da je Jakov nadvladao Stvoritelja, koji vlada svime i nad svime? Ako spomenemo da navedeni odlomak Svetoga pisma donosi jahvistički pisac, bit će nam jasnije antropološko, idealističko prikazivanje Boga, od krvi i mesa, koji svoje snage mjeri s Jakovom. Jakov je prevario svoga brata i oca jer prvorodenac Izaka, Abrahamova sina, bio je Ezav. Kada je Izakova žena Rebeka rađala, Ezav je bio prvi rođen, a Jakov mu se držao za petu. Rebeki je Jakov bio draži, jer je bio mudar i promišljen, za razliku od Ezava, lovca nagla i oštra karaktera, koji je za svoje žene birao Kanaanke. Jakov na nagovor svoje majke prijevarom dobiva očev blagoslov i postaje nasljednik. Ezav se zaklinje da će ubiti Jakova jer ga je prevario. Izgleda da Jakovu ipak izmiče blagoslov jer od Ezava bježi Labanu, bratu svoje majke, te uzima jednu od njegovih kćeri za ženu. U trenutku kad napušta svoju obećanu domovinu i kada se čini da gubi Božji blagoslov, Bog mu u Betelu obećava zemlju i brojno potomstvo. Kako je Jakov prevario Ezava, tako je i Laban prevario Jakova, jer je za sedam godina služenja trebao dobiti za ženu njegov kći Rahelu. No umjesto Rahele, Jakova u postelji dočeka Lea, Rahelina starija sestra. Za Rahelu je morao služiti još 7 godina. Kada je oženio i Rahelu, i kada su mu obje rodile djecu, odlučio je vratiti se i pomiriti sa svojim bratom. Nalazi se u Penuelu, pred gazom kod rijeke Jaboka. S druge strane je već područje Ezava, koji bi se mogao osvetiti bratu zato što mu je preoteo blagoslov. Jakov računa na krvavu bitku s Ezavom, te se utječe Jahvi u strahu i očaju. Noć prije susreta s bratom odvija se navedena borba, koja donosi obrat. Ovo je trenutak kada Jakov pobjeđuje ne Onoga protiv koga se bori, nego pobjeđuje s Njim i izdiže se iznad sve patnje koju je do tada doživio. Jakov se borio od rođenja. Prvo sa bratom, zatim s majkom, koja ga je nagovarala na prevaru, i ocem koji je više volio Ezava. Nakon blagoslova borio se sa strahom koji ga je nagnao u bijeg, borio se sa čežnjom u srcu za svojom očevinom i s Labanom za voljenu ženu i plaću koju je zaradio služeći mu. U tim borbama Jakov je prihvaćao i privremeni poraz, ali je uvijek hrabro išao dalje za ciljem. Svaku borbu je u srcu pretrpio i svaki mali poraz prežalio, no uzdignute glave radio je, čekao, molio i hrabro, vlastitim snagama i upornošću, išao naprijed. Nije si dopustio odustajanje, nije si dopustio sažaljenje. Bio je sam u nepoznatoj zemlji, no vjerovao je da ga Jahve prati i to mu je bilo dovoljno za borbu. Nije gubio snagu na žaljenje ni kukanje, radio je, služio, pratio ga je glas vrijedna i dobra radnika. Znao je da je zaslužio izgnanstvo i nosio se s time najbolje što je mogao. Vjerovao je duboko u Božju prisutnost, njegov blagoslov i pomoć, no radio je svojim rukama. Nije tražio od Boga da ga izbavi, da učini čudo, niti da mu olakša muke. Molio je s pouzdanjem i hrabro ustrajao u borbi života koju je vodio. No u trenutku susreta sa svojim bratom, kojemu je učinio nepravdu, obuzeo ga je strah. U trenutku suočavanja s vlastitim grijehom i zasluženom kaznom zaboljelo ga je srce. Molio je, a svojom ustrajnošću zaslužio je Božju naklonost pobijedivši u patnji i trpljenju svega što mu dade Bog i ljudi.

Kada gledamo biblijski tekst, vidimo kako stoji da se Jakov borio s „nekim čovjekom“. Ne, dakle, s bogovima, a najmanje s Bogom Jahve. No da bi se protumačio naziv i novo ime Izra-el, koje taj „čovjek“ Jakovu daje, vidimo da se u imenu nalazi riječica „El“

koja označava hebrejski izraz za Boga. Time Jahvist u borbu upliće Boga.¹ U izvornom hebrejskom tekstu stoje ovdje riječi u množini „bogovi i ljudi.“ A mi to ispravno prevodimo: „jer si se hrabro borio i s Bogom i čovjekom.“² Jakovljeva borba može označavati i borbu cijeloga naroda s poganskim bogovima i religijama koje su ih okruživale i koje su nadvladali svojom vjerom u Jahvu, pravoga Boga.

Ova borba može označavati i našu svakodnevnu borbu. Naš život koji nije uvijek savršen jer ne živimo samo da bi smo uživali, već da bi smo život iskoristili najbolje što možemo te njime obogatili, oblikovali i usmjerili sebe i druge. Boriti nam se treba svakoga dana sa svime što nas okružuje. Ponekad je teže, ponekad lakše. No borba je katkad i u lakim i jednostavnim stvarima, koje upravo zbog svoje jednostavnosti traže više napora volje da budu učinjene. Borimo se s ljudima, borimo se s obvezama, borimo se sa samima sobom i ta nam se borba čini najtežom. Nije presudno svojom snagom pobijediti, no neka Gospodin vidi da se borimo pa će svojom milošću borbu usmjeriti prema pobjedi – u studiju, radu, bolesti, tjeskobi, žalosti, prijateljevanju.....

¹ A. Rebić, *Borba Jakovljeva s Bogom*, u: Bogoslovska smotra 47. (1977.), str. 399.

² Isto, str. 399.

Meditacija...

Piše: Sanja Blažević

Još jedan dan je na izmaku... Tišina mi ovija srce i osjećam svu njenu ljepotu... Gospodine, pred Tobom stojim na kraju još jednog, od Tebe, darovanog mi dana. Dozivam Te u svoje srce da ti kažem sve ono što ovog trenutka osjećam i što se u mojem srcu nastanilo. Promišljam u Tvojim prisutnosti o svojem životu koji teče kao rijeka, nepovratno, u jednom smjeru, ide naprijed i nikada se više ne vraća na isto mjesto, onakav kakav je nekoć bio. Za sobom nosi sve što mu se nađe na putu, ne osvrćući se više iza sebe. Gospodine, ni jedan trenutak nije ponovljiv. Svaki je tako poseban, a koliko puta ga nisam znala dobro ili pak dovoljno dobro iskoristiti! Zato Te molim za oprost. Ne mogu vratiti vrijeme i događaje, i postupiti drugačije nego što sam nekoć postupila! Gospodine, svaki dan je nova prilika da učinim nešto lijepo i dobro. Svakog dana doživim toliko lijepih stvari od svojih najbližih, a katkada i od onih od kojih se nikada ne bih nadala, i sada ti za sve zahvaljujem! U mom životu je također bilo takvih situacija kad sam se u dugim noćima, punih boli, pitala «Zašto baš meni?» Iako je u početku bilo tisuću «Zašto?», a niti jedan jedini «Zato!» Ti si, Gospodine bio taj koji si i tada ravno pisao po krivim crtama. Molim te za oprost što sam očajavala i što sam bila ta koja sam Tebi postavljala pitanja, umjesto da sam otkrivala dublje značenje onog što stavljaš pred mene i tako se suobličavala Tvome križu. Sada Ti zahvaljujem što si me i tada vodio i naučio kako trpjeti. U mojim očima i u očima drugih ljudi, takav život se nazivao «trpljenjem», ali to je bio samo tvoj poziv: «Trebam te!» Na um mi dolazi Tvoja riječ: «Tražite i naći ćete! Kucajte i otvorit će vam se!» ali ja sam opet ta koja očekuje da će, kada se vrata otvore s druge strane biti moja volja i moja želja, koja samo čeka na ispunjenje. Ukoliko s druge strane ne ugledam ono što sam htjela ugledati - ponovno padam i opet Te pitam: «Zašto ja?». I ja sam samo čovjek... Molim da me mimoide ovaj križ... Ali u srcu čujem, Isuse, Tvoje riječi i Tvoj primjer: «Ali neka ne bude moja, nego Tvoja volja!» Isuse, želim u svojem životu činiti onako kako si ti činio i biti tvoj učenik! Hvala ti na onima koje nam stavljaš kao «ispit savjesti»! Na onima koji Tebe slijede, primjećuje se dimenzija posebnosti, čijem se dojmu nije lako oteti. Na tu posebnost smo svi pozvani.

Koliko god nam padova i boli život donosio – moramo znati da si Ti, Gospodine, taj koji doista zna što je najbolje za svakoga od nas. Daj nam snage da svakodnevno prihvatimo onaj križ koji nam se nameće na našem životnom putovanju i da tako budemo poruka drugima! Daj da puštamo čvrsto korijenje baš tamo gdje smo zasađeni. Isuse, ti najbolje poznaješ svakoga od nas. Primi sve ono što nam leži na duši, sve radosti, boli, planove, brige i muke! Stavljamo svoju prošlost u Tvoje milosrđe, svoju sadašnjost u tvoju beskrajnu ljubav i svoju budućnost u tvoju providnost! Pođi s nama u novi dan! Amen!

Kutak svakodnevnice

(Bez)uspješno

Noć...
Čuje se žamor koji mi narušava mir
Ah, ta kiša, zašto pada?

Izađoh van otjerati kišu
Izađoh van dozvati sunce
Bezuspješno...

Poražen stojim vani i kisnem
Pomislih, gdje si ti sada
Nema te...

Moj svijet se srušio
Pokušavam te dozvati, ne čuješ me
Bezuspješno...

Digoh glavu prema gore
Ugledah Tebe na nebu...
Oživjeh...

Matej Kovačević

«Ustrajte sa mnom u kušnjama!» (Lk 22,28)

Drugi biskupijski križni put za mlade

Piše: Mihaela Jakuš

Drugi biskupijski križni put mladih ove godine za svoje je geslo uzeo upravo ovaj naslov. Na noge je podigao oko 1500 mladih s područja cijele naše biskupije.

Okupili smo se pred đakovačkom katedralom, 10. ožujka 2007. u osam sati ujutro. U katedrali smo izmolili prvu postaju Križnoga puta, poslušali govor povjerenika za pastoral mladih, vlč. Drage Tukare, te primili blagoslov našega biskupa mons. Marina Srakića. Nakon blagoslova krenuli smo putem Vođinaca, do kojih nam je trebalo pješaćiti 24km, točnije devet sati hoda. Postaje križnoga puta bile su sljedeće: I. bazilika sv. Petra u Đakovu, II. crkva sv. Nikole biskupa u Budrovcima, III. kapela sv. Križa, IV. križ «Bože čuvaj Hrvatsku» u Đurđancima, V. crkva Prikazanja Gospodinovog u Đurđancima, VI. kapela sv. Josipa u Starim Mikanovcima, VII. kapela sv. Antuna u Starim Mikanovcima, VIII. crkva sv. Klare u Starim Mikanovcima, IX. kapela sv. Mihovila u Starim Mikanovcima, X. kapela sv. Križa u Novim Mikanovcima, XI. crkva sv. Bartola u Novim Mikanovcima, XII. kapela Presvetog Srca Isusova u Novim Mikanovcima, XIII. kapela Majke Božje u Vođincima, XIV. kapela sv. Roka u Vođincima, te završna molitva u crkvi Kraljice sv. Krunice u Vođincima, gdje smo ujedno imali svečano euharistijsko slavlje predvođeno našim biskupom đakovačkim i srijemskim, mons. Marinom Srakićem. Vođa križnoga puta bio je vlč. Drago Tukara i njegovi vjerni pomoćnici animatori, koji su vrlo dobro upravljali situacijom cijelim putem. Kolona mladih protezala se dokle pogled seže. Neki su pošli možda zato što njihovi prijatelji idu, neki možda iz rekreacije, neki su mislili da je ovo nekakva ekskurzija i ponijeli sa sobom mp3 ili discman, a drugi su pak krenuli s nakanama i molitvama u srcu. Bilo je pjesme, smijeha, molitve i razmišljanja uz postaje. Za ovo zadnje pobrinuo se vlč. Nikica Bošnjaković koji je za ovu prigodu sastavio tekst samoga križnoga puta. Tekst koji je, očito, bio mladima blizak. Jer je ujedinio sve ono što danas muči mladoga čovjeka. Počevši od mladenačkih kušnji, studiranja, nezaposlenosti i zaposlenosti, problema u obitelji i društvu. Sve navedene teme našle su se u mislima mladih hodočasnika, te uz to dodatno pokisli i umorni jedva smo dočekali dolazak na odredište. Drugi biskupijski križni put mladih zaključili smo molitvom u crkvi kraljice sv. Krunice u Vođincima.

Gospodine, ustrajali smo u Tvome križnom putu.

Slijedili smo Te od postaje do postaje

proživljavajući Tvoje kušnje.

Hvala Ti, Učitelju,

Što si nas poučavao u svakoj postaji i u svakoj kušnji.

Bilo Ti je jako teško,

Ponekad nam se činilo da više ne možeš dalje.

no, uvijek si nas iznenadio,

ustao si i nastavio nositi križ,

grleći ga čvrsto.

Tvoj odlučni zagrljaj dvije drvene grede

puno nam je govorio.

Svakom si nam postajom Ti govorio:

«Ustrajte sa mnom u kušnjama!»

Došli smo iz različitih razloga, ali smo ipak došli! Tko kaže da je mladež naše biskupije pasivna?! Potrebno nam je približiti vjerske sadržaje na nama zanimljiv i blizak

način. Drugi biskupijski križni put ostao je živo svjedočanstvo u mjestima kroz koja smo prošli. One koji su nas gledali iz toplih domova i koji su nas dočekivali kod postaja, sigurno smo potaknuli na razmišljanje i ostali im u lijepom sjećanju.

Predstavljanje Šarićevog prijevoda Svetog pisma

Piše: Nikola Legac

U utorak, 20. ožujka 2007. u Dvorani biskupa Antuna Mandića u SBFK, s početkom u 12 sati, predstavljeno je dorađeno i usklađeno izdanje Svetog pisma vrhbosanskog nadbiskupa Ivana Evandelistu Šarića. Studentima i profesorima KBF-a u Đakovu izdanje su predstavili prof. dr. sc. Mato Zovkić, generalni vikar Vrhbosanske biskupije i profesor Novoga zavjeta na KBF-u u Sarajevu te doc. dr. sc. Karlo Višaticki, profesor na KBF-u u Đakovu. Zbog spriječenosti, nije im se mogao pridružiti i gospodin Damir Lipovšek, izvršni direktor Hrvatskog biblijskog društva u Zagrebu, koji je također trebao imati izlaganje.

Uvodnu riječ pozdrava izlagačima i svim prisutnima uputio je dekan KBF-a u Đakovu, prof. dr. sc. Nikola Dogan. U svom izlaganju doc. dr. sc. Karlo Višaticki predstavio je izdanje Svetog pisma i pojedinih njegovih dijelova, počevši od izdanja Bartola Kašića. Podsjetio je na 4 Kašićeva neobjavljena djela iz 1521., 1768., 1749. i 1800. Zatim je bilo riječi - o nama najvažnijem - prvom tiskanom prijevodu Biblije Valpovčanina, franjevca, Matije Petra Katančića iz 1831. Podsjećamo da je prošle godine u Svečanoj dvorani Središnje biskupijske i fakultetske knjižnice u Đakovu 1. prosinca održan međunarodni znanstveni simpozij prigodom 175. godišnjice prvog hrvatskog tiskanog prijevoda Biblije (1831.-2006.). Katančićovo djelo prevedeno je s Vulgate, a objavljeno posthumno trudom Katančićeva subrata franjevca Grgura Čevapovića. Prof. Višaticki spomenuo je Škarićev prijevod, tiskan u Beču, potom Daničićev i Karadžićev prijevod s njemačkog te s izvorne Vulgate. Moramo napomenuti da je i Šarić poznao i konzultirao Daničića i Karadžića. Spomenut je Čebušnikov prijevod, koji je isto tako prijevod Vulgate, eventualno sa Septuaginte, konzultira se s Daničićem. Prvi svezak je izašao 1911., a drugi dvije godine kasnije. Biskup Stadler prevodi Evanđelje i Djela apostolska 1925. s grčkog izvornika, ali služi se i Vulgatom. Prijevod koji se koristio u Zagrebačkoj bibliji, a nije nikada ugledao svjetlo dana, Sunićev je prijevod, kojemu se prigovaralo da sadrži previše istočnjačkih riječi. Potom dolazimo do Ivana Evandelistu Šarića, nadbiskupa, rođenog u Dolcu kod Travnika 1871., a umrlom u Madridu 1960. U svom prijevodu služi se izvornim jezicima, Septuagintom i Vulgatom, kao i većina. Kod Šarića nalazimo dva velika izdanja, Sarajevsko i Madridsko izdanje. Prvi svezak Sarajevskog izdanja izlazi 1941., drugi 1942. Treći svezak je prijevod Novoga zavjeta, koji isto tako, izlazi kao i drugo izdanje, 1942. Madridsko izdanje izlazi 1960. god., drugo izdanje Staroga zavjeta. Treće izdanje izdaje Luka Brajnović. Šarić stoji iza četvrtog izdanja Novoga zavjeta u Salzburgu 1966. Konačno, 2006., projektom u kojem su sudjelovali Hrvatsko biblijsko društvo, Vrhbosanska biskupija i HKD sv. Jeronima završena je dorada i usklađivanje izdanja Svetog pisma nadbiskupa Šarića. Prof. Zovkić u svom izlaganju zadržao se na usporedbi originalnog teksta, KS-ovog prijevoda te Šarićevog. Kako bi nas upoznao s osobnošću nadbiskupa Šarića istaknuo je kako, pisao članke, pjesme, prevodio s latinskog, njemačkog i engleskog (preveo je Ben Hura). Tako je svoje sklonosti ugradio u ovaj prijevod, možemo reći da je to bio njegov doprinos Hrvatskoj iz Bosne i Hercegovine, kojim je obogatio hrvatsko govorno područje. Prof. Zovkić je naglasio kako je kod prijevoda najveće umijeće naći pravi smisao poruke i oblikovati ga sadržajem jezika, te kako izvornik treba što više poštovati, ne prepričavati ga, to je zadaća svećenika. Naglasio je kako je Šarićev prijevod više pjesnički te da se opažaju utisci recenzenata.

Nakon izlaganja prof. Zovkića uslijedilo je nekoliko pitanja u vezi izložene teme, nakon čega se dekan KBF-a u Đakovu zahvalio izlagačima i svim prisutnima te zaključio predstavljanje ovoga zaista kapitalnog djela.

Informativno - edukacijski susret sa slijepom osobom na KBF-u u Đakovu

Piše: Silvio Golubović

Dana 27. ožujka 2007. na našem Fakultetu održan je edukacijski susret sa slijepom osobom, na kojem su se studenti imali prilike upoznati sa osnovnim problemima i načinima komuniciranja sa slijepim osobama. Susret je vodio gospodin Darko Benke, slijepa osoba iz Đakova, koji je posjetio naš Fakultet u pratnji svog psa vodiča, sa željom da nam progovori o ovom problemu. Na susretu se okupio velik broj studenata, kao i profesora, a cijela inicijativa bila je popraćena popriličnom medijskom pozornošću.

Darko Benke nije slijepa osoba od rođenja, bez vida je ostao već kao odrasla osoba, što njegov slučaj i svjedočanstvo čini još upečatljivijim. Vid je izgubio prije nekoliko godina i kako bi mogao nastaviti normalno živjeti, morao je poći u Zagreb, u specijaliziranu ustanovu, koja se bavi edukacijom slijepih. Cilj je da se slijepe osposobi za što samostalniji život, tako što im se pomaže da se nauče kretati uz psa vodiča, po ulici, nepoznatim mjestima, zatvorenim prostorima i sl. Osim gubitka vida, Darko se od djetinjstva bori s još jednom opakom bolešću, a to je dijabetes, zbog kojeg je i oslijepio u svojim tridesetim godinama. S dijabetesom se morao boriti tijekom djetinjstva i cijele mladosti, a kada mu je bolest uzela vid, morao je krenuti iz početka i napraviti nove životne korake. Kako je to bilo i kroz što je sve u tim teškim trenucima prolazio, to samo on zna, ali osjetilo se da puno toga iz vlastitog životnog iskustva želi podijeliti s nama.

Govorio je o praktičnim životnim situacijama, rehabilitaciji, životu s drugim slijepim osobama u zajednici, upotrebi štapa pri kretanju, ulozi psa vodiča u životu slijepe osobe, te pristupa onih koji vide slijepoj osobi, jer mi smo ti koji im možemo pomoći ili odmoći u konkretnom životu, ovisno ponašamo li se odgovorno ili neodgovorno.

Nakon niza praktičnih primjera iz života, Darko je progovorio kratko i o tamnijim stvarima i problemima koji ne zaobilaze ni slijepe osobe, a tiču se najviše nedostatka sredstava, nedovoljne medicinske i zdravstvene skrbi, te nebrizi za to nadležnih organa u društvu. Zbog toga su slijepi često osuđeni da se brinu sami o sebi, a onda nailaze na konkretne životne probleme, jer društvo i život nisu stvoreni po mjeri slijepog čovjeka.

Negdje na tom putu treba tražiti i motiv ovog susreta, budući da su slijepe osobe integralni dio našega društva i sredine u kojoj živimo, Darko smatra da bi bilo korisno upoznati ljude s nekim specifičnostima i potrebama slijepih osoba. Saznali smo da na području grada Đakova i okolice ima stotinjak slijepih osoba, s kojim se svakodnevno susrećemo, te nije loše nešto znati i o samoj komunikaciji i pristupima takvim osobama, jer postoji mogućnost da se netko od nas u pedagoškom radu susretne s ovim problemom.

Malonogometni turnir na osječkom Sveučilištu

Piše: Ivana Senković

Dana 07. 03. 2007. g. započeo je malonogometni turnir studentica osječkog Sveučilišta, u sportskoj dvorani „Jug“, K. P. Svačića bb. Organizator ove manifestacije je profesorica Vesna Širić. Otkako se Katolički bogoslovni fakultet priključio osječkom Sveučilištu, na tom velikom događaju sudjeluju i studentice Katoličkog bogoslovnog fakulteta iz Đakova.

Prijavljeno je sedam fakulteta. Profesorica nas je podijelila u dvije skupine. Pukom slučajnošću opet smo se u skupini borile s dugogodišnjim prvakinjama turnira, Ekonomskim fakultetom, i Prehrambeno-tehnološkim, koji je prošle godine osvojio drugo mjesto.

U ekipi nas je zasada devet. To su: Sanela Đuričić (1. god.), Kata Bendra (2. god.), Kristina Kranjčević (3. god.), Antonija Bratek (4. god.), Kristina Bubalović (4. god.), Marina Mikić (4. god.), Ivana Senković (4. god.), Katarina Suratlić (4. god.), i Danijela Trenka (5. god.). Veliku podršku pruža nam naš trener Antun Oršolić (4. god.).

Dana 07. 03. odigrale smo utakmicu (za svaku pohvalu) protiv Prehrambeno-tehnološkog fakulteta. Bilo je napeto do samog kraja. Mogla su se vidjeti krasna dodavanja od strane protivnica, ali opet, s naše strane ostat će zapamćena dva gola, koja su bila besprijeekorna. Ovom pobjedom vratile smo im na neki način za prošlogodišnji izjednačeni rezultat koji je spriječio naše daljnje natjecanje.

Dana 20. 03. nismo ni znale što nas čeka na utakmici protiv Ekonomskog fakulteta. Nismo ni trepnuli, a već su dvije lopte uletjele u našu mrežu. U poluvremenu smo gubile 9:0. Doživjele smo katastrofalan poraz od 14:0. Studentice Ekonomskog fakulteta, naime, igraju veliki nogomet u Osijeku i veoma su dobre. Nije ni čudno što smo dobile toliko golova. Lako je igrati protiv amatera, zar ne?

Budući da je Prehrambeno-tehnološki fakultet izgubio od Ekonomskog 10:1, naš Fakultet je prošao dalje.

Dana 05. 04. odigrale smo izvrsnu polufinalnu utakmicu protiv Učiteljskog fakulteta. Inicijativa je bila na našoj strani. Već smo u prvom poluvremenu povele. Bilo je prilike da povedemo i s dva gola razlike, ali nam je sudac poništio pogodak jer je mislio da lopta nije prešla gol liniju.

Dana 10. 04. po drugi put su nas dočekale ekonomistice. Mi smo se trebale potruditi da dobijemo što manje golova i da zabijemo bar jedan pogodak. Želje su nam se ostvarile, a i dobro smo ih umorile. Izgubile smo „samo“ 8:1.

Poslije utakmice dodjeljivali su se pehari i medalje. Iako smo poražene u finalu, osjećale smo se kao prvakinja.